№ 83. Tallinnas, neljapäewal 18. januaril 1907. II aastakäik

Ilmub iga kesknädala ja laupäewa hommikul.
Toimetus ja talitus on: Tallinnas, Wiru uul. Teich'i majas nr. 11.
Abitalitus: Harju uul. hra Kuusiku raamatukauplufes.
Toimetuse adress: „Nooruse" toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ редакцію газеты „Ноорусъ" Ревель, Вышг. 176.
Teistes linnades ja maal wõtawad tellimist ja kuulutusi wastu agendid ja kõik tähtsamad raamatukauplused. Wälja tellimist wastu ei wõeta.

Noorus

Kõnetraat (Telephon) nr. 365.

Üksik nummer maksab 3 kop.

„Nooruse" toimetuses wõetakse iga äripäew kella 10 homiku kuni kell 5. õhtuni, ja pühapäewal kella 11—12 lõuna

walimiste sedelisi

walija meeste nime peale märkimiseks wastu.

Otsustame kainelt!

Ainult weel mõned päewad ja meie peame otsust andma, keda meie oma asemikudena tulewasse Riigi wolikogusse saadame. Meie peame sima ees näitama, kas meie poliitilises elus küpsed oleme, kas meil õiget otsustamise wõimu on, wõi mitte.

Senni ei ole meie weel ei mitte misgisugusele otsusele jõudnud, sest et see täitsa wõimata on olnud, ka ühegil koosolekul asjalikult ja põhjalikult asja läbi rääkida: üks koosolek on toimiserm, kui teine, üks „kõneleja" tahab teist üle karjuda, nagu see nii selgelt minewal laupäewal Pritsimajas nähtawale tuli.

Maal waldade wolinikude walimiste koosolekutel pole lugu ka parem olnud, sest linnadest sõitsiwad selleks otstarbeks teatud erakonna mehed wälja, et kõige pealt ennast mõnesugusel põhjusel walida lasta, et aga otseteed duumasse pealeks. Suuremalt jault on nende isandate töö ilma tagajärjeta jäänud ja täiskogud mehi, kes wallas elawad ja oma eluwiihde ja tööga on näidanud, et nad põllumehed on ja põllutööd oskawad, keega mitte üksi maapidaja häda ei tunne, waid ka parandada oskawad.

On aga ka waldasi, kus mehed oma kandidatura ülesseatsiwad, kes siia saadik koolipingil istunud ja ehk weel peale seda mõni nädal ajalehtede toimetuses kirjutuse laua taga. Need mehed kiitsiwad kõlawa sõnadega oma suurt osawust ja lubasiwad ka tähed taewast oma waljatele maha tuua ja — neid waliti waldade wolinikudeks. Hra Hanko seaots mitmes kohas oma kandidatura üles ja tal oli sellega õnne: oma sündimise paigas kukkus ta läbi, Harku wald aga wõttis mehe wastu.

Ma ei usu mitte, et weel wiimasel silmapilgul meie kohtade pidajad ja omanikud arusaamisele ei jõua, et niisugusi mehi kes ennast awalikult tööliste klassi loewad, põllumeeste kasude kaitsejaks wälja saadawad. See on lihtsalt wõimata. Meie oleme sõna täies mõttes, kõik töölised, sest meie peame kõik tööga ennast toitma, kuid tööliste klassi, kellel hoopis isesugused nõudmised ja tahtmised on, meie endid ei loe.

Nende klassi nõudmisi olen siin kohal mitmu korda seletanud ja näidanud, et nad ilmwõimata asju soowiwad, mis ei neile enestele ega ommugi mitte põllumeestele, ei kellegi elantkule, kasu tuua ei wõi.

Sellega, et nad meie kodumaal rahwaste wahel lõhet sünnitawad ja iga mõedu ja parajust pidajat mustaks tagurlaseks tembeldawad, kes ei mistil moodil rahwale kasu tuua ei wõi, siis oskawad nad weel suuremat rahwa hulka oma sõra kõlisudega pimestada ja wõita — kõige rahwa ja maa õnnetuseks. Seda saab meile tulewik näitama. Niisugusi proowiisi ei tohi meie aga enam mitte enestega teha lasta, olgu meil mööda läinud kooli aastast ja walurahast küllalt.

Waldade wolinikud! Enne kui teie kreisiwalimistel lõpuotsusliikult walijats mehi määrate, otsustage kainelt walitawa üle. Walige meest, keda teie täie te tunnete, kes teie hulgas sündinud ja üles kaswanud, meest kellest teie teate, et ta isiklikult teie kasust kaitseb. Niisugusi isikuid leiame, selleks ärge mitte mõnda adwokati paluma minge, wõi mõnda ajakirjaniku kutsuma. Need mehed teie häda õigest küllest ei tunne, ega paranduist ette wõtta ei oska.

Eestimaa põllumeestesaadik olgu põllumees sõna täies mõttes, aga mitte mõni isik, kes selleks otstarbeks, mõni nädal enne walimist paar tiinumaad on ostnud.

Tallinnas läheb lugu weel kirjumaks, sest siin tahab küll iga kolmas mees duumasse saada, ja iga kaotkümmend isikud lõiwad endid erakonnaks, seawad põhjus mõtteid ja programmisi üles. Üks jegu ütleb omal nii suguse programmi olewat, mida awalikult tahtida ja sellepärast saadikul peas olla.

See on kõige suurem pettus, sest et nad wäga heaste teadwad, kui nad oma programmi awaldawad, siis saab iga mehele selgeks missugused põõrased tahtmised ja nõudmised neil on, ja keegi kaine mõtleja nende poole ei hoia, ega nende mehele häält ei anna. Aga ka meest kellel programm peas on, meie saata ei wõi. Ka meie tahame teada, mis meie saadik nõuab, missugusesse erakonda ta ennast heidab. Kui ta aga meile enne walimist oma plaanisi ei awalda ei julge on selge, et mees walimistel kõige oma peaprogrammiga läbi kukkuks.

Juba minewaies numbris arwustasime paari kandidati, wahe peal on aga weel mõned juurde tulnud, aga kui wõtt ka kala on, siis wõiks ka hra Põhjakas, kauemat aega Wenemaal elas, meie Tallinna saadik olla. Hra Põhjakas olla „Päewalehe" järel Wjätka kubermangus meier, wõi ehk kaubategia olnud, ja nimelt kes kauemat aega, nii siis kodumaa olud täitsa wõerad, aga nagu kuulda, pidada ta kaunis käremeeline olema ja annab ju wiimane omadus põhjust küllalt, et duumasse saata. Teatawaste on üks suur jagu isikuid olemas, kes arwawad, et kui kisa tegijaid ja sõimajaid, klaadijad jamatsed mehi, sinna saadetakse, siis need meil sealt midagi oma suurte sõnade tõttu toowad. Kõik käremeelsed on aga suured rääkijad, suure suuga lubajad; aga meil on weel üks isik Tallinnas elanikusi, kes niisamma, ehk weel rohkem sanu teha oskawad, need on tuntud kalanaeled.

Nagu ma ennemalt mitmel korral ütelnud olen, ei wõi meie Tallinnast saadikut walida, kes meie Tallinna elu ega olu ei tunne, kes mitte awalikus elus näidanud ei ole, et ta üles ehitawat tööd teha oskab ja tahab. Et hra adwokat Karison, ega hra Põhjakas pole weel seiasaadik midagi teha suutnud, mis rahwa tähelepanemist oma peale tõmmata oleks jõudnud. Millega tahawad nad siis tõendada, et nad duumas midagi teha wõiwad? Seda wõime ka kõigest nende erakondade poolt ülesseatud walijatest ütelda. Need isikud on rahwale täitsa tundmata. Tundmata ja teadmata isikutele meie healt ei anna, ei tohi. Et asja tundmatatus oobatud kasu asemel, kahju toob on päewa selge.

Tallinn on tööstuse ja kaubalinn. Kõik meie käekäik ja elu seisab kauplemises ja tööstuses. Jääb üks wabrik, ka mõnes osas seisma, ehk lonkama, kohe on häda juur. On nad aga kõik sunnitud oma uksi kinni panema, siis on Tallinnaga asi otsas. Kas wõiwad teatud hrad meie tööstust tõsta? Peame küll ütlema: ei seda nad ei wõi. Seda näeme juba sellest, et nad weel isegi oma wõimatust ei tunne, waid kõige ihu ja hingega aga walitud tahawad saada. Kõik need hrad on ühekülgsed, ja wõib olla omas õpitud teaduses wõi ameti osas asjaandjad, mitte aga üleüldiselt. Mitte ülikooli pink, wõi meierei juhatus ei tee weel meest, targaks ja üleüldiselt rahwa kasu kaitsejaks. Selleks on tarwis enne palju õppida, üleüldist elu ja olu tunda, on tarwis näidata, et ojamest on.

Kõigest ülesseatud kandidatidest meil kohaliku meest ei ole; meil on aga Tallinnas weel üks suur erakond olemas, kes seiasaadik üsna wagaselt tööd on teinud ja kus kõik parajus meelelised mehed, 17. oktobri Manifesti põhjal, konstitutsioni kätte tahawad saada. See, erako ei ole seiasaadik weel mitte oma walijaid tehi ega kandidatisi ülesseadnud, saab aga j a looluse järel, lähemas tulewikus tegema. Sellepärast ootame, kunni ta oma waljiad neked on ülesse annud ja o'sustame kis. . .i olen selle peale kindel ja julge, et seal m ed ülesseatakse, keda kõik Tallinna elanikud tunnewad, kes juba näidanud on, et nad linna kasuks midagi teha oskawad, ja et neil peasjalikult Tallinna üleüldised kasud südame peal seisawad. Loodame, et sealt mehi leidub, kes mitte peaga müürisi maha ei taha lõhkuda, ega meid tapperi kalgule ei wii, waid kainelt otsustawad et wigasi, m' käremeelsus on teinud, jälle meie kõigi kasuks parandada. Ei weel kuskil, terwes m' ilmas, pole jõudnud sotsialdemokratia käreme jus ülesehitawat tööd teha. . . . kaine parajuspidamine. Seksam . . . näituseks wiimasel walimistel mis paari pä. . . eest oliwad, saiwad sotsialdemokratlased täiesti läia. Rahwas on nendest aru saanud ja ei taha nendega mingisugust tegemist teha. Õppime siis ka meie teistest ja jätame nendest tehtud wead tegemata. Enne kui aga walimiste sedelitele nimesi kirjutame, ootame ja kaalume kainelt, et mitte pärast kahetsust ei oleks.

Keskkoolisõpetajate kongress Riias.

Kesknädalal, 3. januaril, algas Riia ringkonna keskkooliõpetajate kongress Riias, kuhu igast gymnaasiumist ja realkoolist 3 saadikut: direktor, inspektor ja üks kooliõpetaja ning iga kooli laste wanemate komitee poolt 3 saadikut kutsutud on.

Kongressi juhataja on õpekonna kuraator Lewschin, aineks on kooliõpetajate ja lastewanemate wahekord. Koosolijaid on üle saja. Istumised wältawad kella 11. hommiku kuni kl. 12 õhtuni, paaritunnilise lõunawaheajaga.

Kuraator, kui ka mitmed muud kõnelejad tähendasiwad selle põnewuse ja umbusalduse peale, mis nii mitmel pool kooliõpetajate ja seltskonna wahel walitseb. Selle põnewuse kõrwalekõrwaldamiseks asutati minewal aastal lastewanemate komiteed, kes wahekorda seletada pidiwad aitama, mis aga mitte igalpool korda läinud pole. Tähendati selle peale, et mitte ainult kooliõpetajad laste üle walwamisi wäljaspool kooliruumisid oma peale ei wõtaks, waid lastewanematega koos ja ülepea terwe seltskonnaga, selle läbi kaoks endine politseiline järelwalwamise laad. Lastewanemate komitee peaks ka waestele kooliõpilastele abiandmisi oma kohuseks tegema, terwisehoiu üle ülewaate järele walwama, weesemate laste jaoks õpetlikka lõbustusi käima panema jne.

Selle peale kõneldi lastewanemate komiteede asemiseks korraldusest, tähendati selle peale, et wanemad sellest nii tähtsast asutisest wäga leigelt osawõtawad; ometi oleks wäga soowitaw, et see asi iga rahwast ja seltskonna liste huwitaks ja et iseäranis kohalikkude oludega tuntud jad komiteedesse walitaks.

Professor Jassinsky Tartust, nõueb et lastewanemate komiteede liikmeid mitte terwete klasside kaupa walida, waid nii, et ikka 10 inimest kokku heidawad, eneste keskelt üte oma miku lastewanemate komiteesse waliwad, see oleks siis õige proportsional walimise wiis rahwale ehk ilmawaate järel.

3. ja 4. januaril enne lõunat wõeti järgmised ettepanekud kongressi poolt wastu:

1. Lastewanemate komitee . . . . . töö kooliõpetajate nõukoguga seltskonna usalduse kättesaamiseks ja praeguse koolikorra uuendamiseks.

2. Lastewanemate komiteesse wõib iga lapsewanem usu-, sugu- ja seisuse peale waatamata saada, ka siis, kui ta wenekeelt mitte ei oska: ainult lastewanemate komitee esimees peab wenekeelt tundma.

3. Wanemate komiteesse wõib ka neid kooliõpetajaid walida, kellede lapsed tähendatud koolides käiwad.

4. Wanemate komiteesse wõib ka nende laste wanemaid walida, kes koolirahast wabastatud on.

5. Et laste emad enamiste laste soowisid ja tarwitusi kõige paremini tunnewad, siis ei ole kongressil midagi selle wastu, kui naisterahwad ka poisslaste keskkoolide kõrgemate klasside wanemate-komitee liikmeteks walitakse.

6. Iga kassi lastewanemad waliwad komiteesse enese keskelt 1—3 liiget.

7. Walimine sünnib ka terwete klasside järel ehk proportsional walimise moodu järel (prilrahtilikutes sallades).

4. ja 5. januaril tegi, nagu „Pet." teatab kooliõpetajate kongress järgmised otsused:

1. Lastewanemate esimene peakoosolek komitee walimiseks on siis otsusewõimuline, kui ⅔ linnas elawatest wanematest kokku on tulnud, teine koosolek selleks otstarbeks on ilma liikmete arwu juures otsusewõimuline.

2. Kooliõpetajate nõukogu walib omalt poolt 2 häälekigusega liiget lastewanemate komiteesse.

3. Lastewanemate komitee esimees ja tema abitäitja walitakse peakoosoleku poolt nendesamade põhjusmõtete järel, kui wanemate komi-

Mitme nimega mees.

August Groner'i kriminalroman.

(19. järg.)

lööst rääkiti. Teie ei näita mulle mitte mees olema, kes ilma põhjusteta, ehk palja arwamise peale midagi otsustab."

„Mull on tõesti alati põhjusi arwamiseks ja küsimisteks."

„Ja ka head osawust küsimisteks, sest et teie meie sõnaahtralt ja umbusklikult Marialt waikuse saite, en suba oma eite weike ume."

„Noh, peab oskama inimestega ümber käia, arwas Müller, siis wõib lõpuks igaühelt teada saada, mis saada on. Seda ei ole mul tarwis teile ütelda, seda teate ju isegi herra doktor. Ja mispärast mitte? Teie olete ja oma isa poeg."

„Ja. aga kas teie tunnete siis minu isa poega nii selgesti?" küsis Feßler naljakalt.

Salapolitseinik jaatas peaga.

„Kunseilsest saadik. Sest ajast saadik on mul teiega tegemist, hra doktor."

„Wõi nii!"

„Ja nagu iga mehe üle rääigitakse, ja seesugune rääkimine rääigitawast ühe kuju annab kui see ka igakord just mitte täieline ega kohane ei ole, siis tunnen ma ikka teid pisut herra doktor. Teie üle nõen ma üsna selgelt: Keegi, kes teil ligi seisab on teie abiga ära põgenenud."

„Tõsi! ütles Feßler ja lisas ohates juurde: „ja surma leidnud."

„Teie asemel."

„Minu asemel."

„Nüüd on aga tarwis põhjust teada saada."

„Ka nende järeluurimistega olete teie hakatust teinud?"

„Ja. Aga mul on ainult ühed jäljed."

„Missugused?"

„Üks inetu arm tinsal, tugewal mehe käel. Kas teie niisugust armi ei tunne? Aga ei — see, keda mina mõtlen, õpis teid, doktor Feßler, alles „Merepääsukese" peal tundma."

„Usute seda kindlasti?"

Üks laewa madrus, kelle käest ma tagasisõidul päriskin, jutustas mulle, et teatud isik — Eduard v. Ulzenits nimetas ta ennast „Merepääsukese" peal, muidugi ei ole see ta nimi — et herra v. Ulzen warsti pärast ärasõitu temale ülesandeks tegi, ja ülekuulata, kes sõitjatest herradest doktor Feßler on. Nii sündis, kuidas ta tahtis. Madrus andis warsti tahetud teatuse ja sai selle eest peotäie sigarid."

„See on kahilane."

„Ja, aga minu ja kapteni tähelepanemine kaswas weel suuremaks. Herra v. Ulzen, kes oma ülewise järel selleks otstarbeks Afrikasse sõitis, et pyramidisi näha saada, kes kõige wähemalt 14 päewa mustas ilma jaus ennast ülewal pidama pidi, ja kes mitte ku. mõni „reisisell" waid Brandenburgi mõisnikuna, kelleks ta ennast ütles olewat, sõitis, sell herral ei olnud muud kraami kui paras reisutasku kaasas."

„Imelik!"

„Tõsi! aga kõige imelikum asi — tuleb weel. Herra v. Ulzen sõitis weel sellsammal päewal, kui ta „Merepääsukese" peal Afrika jõudis „Arkadia" peal Europasse tagasi."

„Ah!"

„Mitte õige — see tähendab palju."

„Minul on, nagu oleks sellega kõik ütelduð."

„Ka mina arwan seda."

„Ta on muidugi salaja tagasi reisinud!"

„Ja. Idasadamast. See oli juhtumise korral, et keegi „Merepääsukese" peal olewatest teenijatest tema ära sõitu pealt nägi. Mina kuulsin seda alles pärast. Kurulaew „Arkadia" oli wahepeal juba Atheni jõudnud, kuid wahepeal oli ta mitmes Greeka saarel ja sadamas kinni pidanud."

„Nii on siis ta jäljed nii heaste kui kadunud!"

„Ma loodan neid siit teie juurest jälle leidma."

„Minu juurest?"

„Ja. Sell mehel pidi ju põhjust olema doktor Feßleri teise ilma saata. Nii peab keegi ilmas olema, kell teie teel tülinaks olete! Peab ka keegi olema, kes teie ettewõtteid, teie plaanisi tunneb, kõige wähemalt, sekest reisuplaanist teadis, ja kes üsna õieti arwas, et kergem on kedagi wõeras kohas, kui oma kodu teelt kõrwale toimetada. Triesti ja pyramidede wahel pidite teie surmatud saama. Mõtelge järel, herra doktor! Keegi peab olema, kes teid birmjasti wihkab."

„Ja mind ei tunnegi!"

„Ka mulle on see mõistatus. Aga see on nüüd kord nii! See mõistatus on olemas! Kas teie ehk mitte teenistuse asjus omale waenlasi kogunud ei ole?"

Doktor Feßler kehitas õlasi. „Missugune wäljanägemine tal on?"

„Ilus, sirge mees."

„Kes see mees ka peaks olema," seletas Feßler pitkema mõtlemise järel. „Mina ei wõi teid tema jälgile aidata. Ma ei wõi sugugi aru saada, kellel ma nii tülinaks peaksin olema, et see suguse kawalusega mind surmata tahab. Ühest tükkist olen kindel: see herra v. Ulzen, kes mind ei tunnegi, on selleks tööks palgatud saanud."

„Nii see wõib olla," wastas Müller, oma taskuraamatud taskust wõttes, kust ühe kitsa paberi riba Feßleri ette lauale pani. „Wõib olla, ehk aitab see sedel, meid otsitawa jälgile. Ta on ainumas asi, mis ma Ulzeni kajutist leidsin. Aga muidugi ei ole see kindel, et tema just kautaja oli. See wõib ka mõnelt endiselt reisialt sinna jäänud olla. Ma leidsin seda kajuti põrandalt waiba alt."

Doktor Feßler kummardas ennast paberi riba üle. Seal oli kelneri arwe peale kirjutatud. Ülewal otsas oli näitewärwiline wähk trükitud ja sooglkoha pidaja nimi ja nende kahe wahel sõna „Linz." Olid kaunis toredad söögid olnud, mille üle siin arwet anti, nii et summa 9 krooni 76 helleri (1 kroon 100 helleri — umbes 39 kop.) Et iga toitu üks ainus kord antud oli, siis wõis sellest otsustada, et ainult üks isik söönud oli.

„Kas teid nimi Linz mitte mõtte peale ei too, herra doktor?" küsis salapolitseinik. „Ma leidsin, et surnu asjade hulgas üks kübar oli, mis ka Linzi äri märki kandis."

Feßler waatas sedelilt üles. „Surnu — seda peate kohe teada saama, herra Müller — oli minu noorepõlwe seltsimees. Sõber ei wõi ma mitte ütelda, sest meie eluwiisid ja ilmawaated läksiwad lahku sel ajal, kui tõsist sõprust kinnitakse, mitmesugused. Aga neid ei unustata iialgi, kellega noores põlwes ligemalt kokku puututakse — ja nii ei ole Karl mul ilmaski wõeraks jäänud. Ja wiimasel ajal oleme ligemale, palju ligemale saanud, sest tema õde on minu peiut. Nüüd teie saate minust aru. Karl oli täieste oma õe wastandik, et olnud ilmas auu- ega kohusetundmist, waid elas silmapilguks. Kuidas ta kord korralt sügawamale langes, seda ei ole ma just mitte tähele pannud. Keegi sugulane toimetas tale Linzi ühte pangamajasse koha. Pisut aega näitis heaste läinud olema, siis aga tuli järsku langemine. Ta warastas kassast raha ja läks jooksu. Ta teadis üht teed, ta tuli minu juurde. Tõeste, tema pärast mitte üksi ei aidanud mina teda, Europast ärapõgeneda. Ta oli täis kahetsust, täis meeleparahheitmist, ja ehk weel parandaw, aga mitte see, üksi ei sündinud mind seda suurt ohwrit tooma. Ma wõtlesin seal juures rohkem oma pruudi peale. Ta on nii õrnatundmisega, nii läbi ja läbi auutundmust, ja on juba palju raskusi kannatama pidanud, ni et ma temast seda raske hoopi omale hoida tahtsin. Ta sai seda alles mõne päewa eest teada, et wend enam ei ela, ja ta niub sellsilmapilgul weel, nagu minagi mõne minuti eest, et ta kahetsuse ja läbi pärast ewmalwri kätte wõttis. Temast äraralsatud raha tasusime muidugi ära. Nii olen siis ka mina oma jagu Karli wõlga maksnud."

Kuidas on selle pangamaja nimi Linzis?"

„Mayer ja pojad."

„Kas oli wad Mayer ja pojad selle kohase teatuse teinud?"

Feßler eitas.

„Nii on siis see asi surnud?"

„Ja See on asi on surnud. Meyer ja pojad lubasiwad minu wastu Karl Moorlandi nime unustada."

„Ma kiun, et ta ilma teenimata õnnelikul olla on leidnud," ütles Müller ja pistis kelneri arwe jälle tasku. „Jääb üle, meest otsida, kes Herbert Feßleri teise ilma toimetada tahtis, ja Karl Moorlandi tappis."

Müller tõusis toolilt.

Ka Feßler tõusis üles. Jälle oli kurblik naeratus ta näul kui ta ütles:

„Ja seda meest peaks otsitema, ja mis ma sinna teha wõin, et teda leida, peab sündima. Aga herra Müller, ma ei wõi teid selleks palgata."

„Ja ometi tahaksin ma just seda asja hea meelega ajada."

„Ei lähe. Ma olen wene mees. Mul ei ole mitte enam kohtagi."

„Teil ei ole teenistust?"

„Nii see on. Ma olen lahti laskmise palwekirja annud."

„Mis teie põhjusteks üles andsite?"

„Lihtlabaselt, et ma tunnen ennast kohtunikuks wõimata olema."

„Kohkem ühti?"

„Kas sest ei ole küll?"

„Teie lahtilaskmise palwe jaob lihtlabaselt kõrwale pandud, ja kui puhkeaeg ümber, kutsutakse teid jälle ametisse."

„Seda küll mitte, sest ma olen herra v. Dönhoffile, kes mitte mul ainult ülemus, waid ka sõber, on, kirjalikult täit tõtt ütelnud, ja nii ei wõi ta muud, kui minu palwet täita."

„Tõsi kõik — ta ei wõi muud teha," ütles Müller. „Aga selle uurimise asja ajaldoti minu kätte! Kas teie arwate, et ma üksnes raha pärast töötan ja mitte sellepärast, et asi ise mind huwitab?"

„Wõib olla — aga — "

„Ärge wahele rääkige, herra doktor. Mina wõtan selle asja oma hooleks, ja et mitte teid haawata ütlen, et ma sellega wana wõlga tasun, mida teie isa suuremeelsusele wõlgnen. Kui tema mitte nii armuline ei oleks olnud, siis oleksin mina seltskonnast wäljaaetud ja kohtute poolt nuheldud isik."

Palju kõnedusi oli salapolitseiniku sõnades kuulda, aga kadus jälle, kui ta edasi rääkis. „Ja, herra doktor! Ka mina olen alatusi tundma õpinud, ammugi enne kui ma teenistuses kohustatud olin neid üles otsima ja — et teil teada oleks — ma olen hoopis teisel wiisil komistanud, kui teie, mul ei olnud wõimalust asja heaks teha ja ometi jain ma wabaks mõistetud, sest teie isa oli õiglane ja armuline kohtunik. On asju, mida üksnes niisuguse omadustega mees seletada suudab."

Müller oli oma minewikust rääkides ärakahwatanud. Aga ta lõpetas oma juttu rahulikult ja lõpuks oli tuntud naeratamine jälle ta näult leida."

„Ma olen loomust, mis mu elu õnne rikkuwad ikka kuumalt põlganud, ja weel täna olen ma armu heitmata, kui ma kedagi kaotaan, kell inimese armastuse wahel, kurat i dames peitab. Ja ma mõtlen, et see herr v. Ulzen üks niisugune on, ja juba sellepärast tahan teda püüda. Nüüd aga midagi sõbralikumalt. Foxl, tule siia!"

Koer waatas a gilkult ringi, hüppas sohwalt maha ja tuli kutsuja juurde.

„Kas teie teda ei tunne? Ta oli Karl Moorlandi reisuseltsiline, kes ainult üks weel Moorlanti minewikuga ühendas. Wõib olla, et teil ja teie pruudil see huwitaw kuulda on, et Moorland wäga kurwalt ära sõitis, ja ta elu ja kohuse täitmise tõsidust tundis ja täitnud oleks, kui tal selleks aega jäkanud oleks."

„Muidugi on see meil hea kuulda," wastas Feßler tõsiselt. Ta silitas koera ja lisas taja juurde: Ja sind tahtis ta uude ellusse kaasa wõtta."

Müller jaatas peaga. „Ja — ja ma pidin kärmas olema, muidu oleks Foxl oma surnud peremehele werde järele hüpanud."

„Sa armas, truu loom!" jälle silitas Feßler koera.

Jälle näitas salapolitseinik sohwa peale ja koera täitis tema käsku.

„Ja, ja nüüd on ta minu armas, truu loom!" tähendas Müller rahulikult, lisas aga tõsiselt juurde:

„See on tõsine tõem koeraga küll. Seal näete weel, mis truudus ja tõsidus on. Ja nüüd herra doktor, räägime jälle asjast."

(Järgneb.)

tee. Enne walimist tuleb koosolijatele walimise tähtsus äraseletada.

4. Lastewanemate komitee astub iga aasta kohe peale walimist ametisse. On komiteel rahalisi wäljaminekuid, siis wõib ta neid eraldeel korjata, koolivalitsus ei taha sellepärast mitte kooliraha sõrgenbada.

5. Kui 5 lastewanemat seda soowiwad, siis on klassiwanematel õigus oma klassi lastewanemaid iseäralisele koosolekule kutsuda.

6. Lastewanemate peakoosolekuid wõiwad kokkukutsuda: a) wanemate komitee esimees, b) wanemate komitee. c) 10 lastewanemat ühel nõul.

7. Häälteandmise juures on hääl ainult kas laste isal ehk emal, kellegil pole koosolekul enam kui üks hääl.

8. Kooliõpetajatel on õigus lastewanemate peakoosolekutest osa wõtta, kuid ilma otsustawa hääleta.

9. Lastewanemate komitee saadeb omalt poolt kooliõpetajate nõukogusse 4 saadikut otsustewa häälõigusega: komitee esimehe, tema asetäitja ja 2 liiget.

10. Kooliõpetajate nõukogu ei ole mitte kohustatud oma koosoleku eeskawa wanemate komiteesse saatma, ega oma otsuseid komiteele teada andma.

6. januari kongressi koosistumisel tehti järgmised otsused:

1. On soowitaw, et kooliõpetajate koosolek halbadest juhtumistest koolis enne äraotsustamist lastewanemate komiteele teataks.

2. Lastewanemate komitee esimees ja tema asetäitja wõiwad koolidirektori lubada tundidesse pealt kuulama minna.

3. Komitee esimees ja tema asetäitja wõiwad kooli direktori nõusolemisega õppijaid kokku kutsuda lasta.

4. Iga klassiwanem wõib lastewanemate komitee lubaga oma klassi õpilaste wanemad kokku kutsuda lasta, peab seda aga ka kooliõpetajale, kes klassi juhataja (классный наставникъ), teatama, kes omalt poolt otsustewa häälega selles koosolekust osa wõib wõtta.

5. Need isikud, kes kooliõpilast kaswatawad, ehk nad wormilikult küll tema eestkostjad pole, wõiwad lastewanemate koosolekutest osa wõtta, kui kooliõpetajate konserents neile selleks luba annab.

Sellega lõpetas juhataja kongressi, mis peale Tallinna tütarlaste-gymnasiumi wanemate esimees hra Bilbersow kuratorile tänu awaldas, tähendades, et niisugune — esimene kongress Wenemaal — meie lastele lootust tulewiku peale annab.

Koosolek arupidamiseks, kuidas Dr. Hurti tööfid jatkata ja rahwale kättesaadawaks teha.

4. januaril kell 7 õhtul kogusiwad need [illegible] teda aſi [illegible] ja kellele lühikese ajal teade kätte oli jõudnud, „Wanemuise" wäikesesse saali kokku, et selle üle aru pidada, [illegible] Dr. Hurti mälestust jäädawalt [illegible] da, et tööd mille Dr. Hurt [illegible] wanud, surma ogwri's langenud [illegible] jatkata ja rahwale kättesaadawaks teha.

Cand. Tõnisson tähendab, et matuserongis mõte tekkinud Dr. Hurti mälestust jäädawalt austada ja kuhib, kas nõus oldakse sellekohane koosolek ära pidada. Oltakse nõus ja walitakse juhatajaks J. Tõnisson, kirjatoimetajaks A. Eisenschmidt.

Juhataja juhib tähelpanemist Dr. Hurti töö tähtsuse peale ja näitab kuidas Dr. Hurti palawam soow oli weel oma tööd jatkata ja teda rahwale kättesaadawaks teha. Seda kadunu soowi peaks rahwas sel teel täita püüdma, et tema sinna, kus üks suur jõud kadunud, mitu wäikest tööle paneks, et kalli kadunu waimus edasi töötada. See nõuaks kulu, ettewalmistust, tööd, aga see kõik peaks ärawõidetaw olema.

Õp Reiman: Dr. Hurt elas Eesti rahwa ärkamise ajal, seal kogus tema jõudu ja temal oli jõudu; kuigi meil praegu kedagi üksikut inimest ei ole, kellel seesama jõud oleks kui Hurtil, siisgi wõib kuhtlemata hulk wäikseid jõudusi palju kasulikku tööd ära teha. Hurt oli külwi tööd teinud, nüüd wõib juba Hurti künnist lõikust saada. Hurti suur wanawara kogu ei tohiks mitte mõne üksiku ehk mõne asutuse kätte minna, kel weel teisi ülesandeid on, sin on iseäralist organisatsioni tarwis. Hurti töödele tuleks koguwise ja ajamise wait iseäralise

Juhataja: Selle mõtte teoks tegemisel ole ingugi kiu teele. Teistes maades [illegible] fornasid asutusi palju olemas ja tuleks ka Hurti töödele sekohtt asutada. Kulude katteks tuleks korjandus toime panna.

K. Raud: Hurti museumi asemele tuleks kahe osakonnaga selts asutada — üks kond Hurti tööde jauks ja teine osakond ilise kunsti jauks.

M. Jaakson: Tung Hurti mälestuseks midagi teha, on rahwa seas olemas. Seda wõiks küll iseseiswa Hurti museumi kujul teha ja selleks tuleks põhi täna panna.

Juhataja: Hurti soow oli Eesti wanawara rahwa kätte tarwitada jätta. Oma pojale Martile on tema kohuseks teinud, wanawara kõikidele kättesaadawalt teha kadumaminekust kaitsta. Prof. K. Krohn, Helsingist, arwab Soomes wõimalikuks leida wõiwad, et Hurti korjandusest tähtsamad ärakirjad walmistataks, et sellelabi kogu, mille sarnast ilmas ei ole, õnnetu juhtumise läbi kaduma minekust hoida. Töö tuleks umbes 10,000–20,000 marka maksma.

Juhataja tänab prof. Krohni koosolekul elawal heaksiitmisel ja awaldab arwamist, et ka „Bergmanni Abiraha" walitsus siin ühes aidata wõiks.

Pikema läbirääkimise järele, kus õige mitmesuguseid arwamisi, mis aga peaasjalikult kõik ühte poole kaldusiwad, et Hurti mälestuseks ja tema tööde jatkamiseks iseäralist Hurti museumi asutada tuleks, otsustas koosolek ühel häälel selle asja esialuseks korraldamiseks ajutine toimekond waliba.

Toimekond waliti: Prof. K. Krohn, W. Reiman, O. Kallas, Max Hurt, Rud. Hurt, A. Sprenk, Läte, A. Pärk, H. Koppel, õp. M. J. Eisen, K. Raud, õp. Kerg, J. Tõnisson, H. Laipmann, K. Leelberg, õp. Lipp.

Kuni asja korraldamiseni annab kõnel olewas küsimuses seletusi ja wõtab andeid wasta „Bergmanni Abiraha" walitsuse nimel Dr. O. Kallas, Tiigi uul. nr. 31. Sinnasamasse wõib ka wanawara korjandusi saata.

„Pol̃ms."

Tiine lehmade rawitsemine.

Ühes punktis on suuremalt jaulk meie weike põllupidajate kari ikka weel selles samas olekus, nagu wanasti isaisade ajal see on suurem jagu lehmi poegiwad Küünla päewa ajal. Et aga Küünla päew ligemale jõuab, siis waatame natukene ligemalt järgi kuidas tiinet lehma rawitsema peame.

Et lehm tiine on wõime alles täie kindlusega 6 kuus otsustada. Lehm wõttab keha ümber wõetus tugewaste juurde, jääb laisaks on all, piim on raswasem, udar turtsub üles ja on juba wasika liigutusi tunda, kui lahtise käe parema poole kehe peale paneme. Seesugusel katsumise korral seab katsuja ennast lehma paremale poole üles, silmad lehma saba poole pöördud, aaneb parema käe üle lehma selja ja rõhub käe rusikaga ümber kest kõhu kohta. Neid rõhumisi, aga kergesti, tuleb mõnikord korrata; selle läbi saab wasika seisukoht pisut muudetud ja on liigutust tunda. Mullikate juures, ja teiseltsi noortelt lehmadelt on tiine olek ikka raskem, kui wanadelt tunda.

Tiine lehm peab hoolega ja ettewaatlikult rawitsetud saama ja kõige eest hoitama, mis enneaegu poegimist wõi „ära põrumist" luua wõiks. Lehm jaagu külma, kui ka liia palawa eest hoitud, niisama ka tõukamiste, lükkamiste ja hüpamiste eest (kõrged ukse pakud.) Toit olgu lihtlabane, aga rammus, ja on selleks heinad ja naeris paremad, kui lehed ja kartulid sest ei wiimased ka rasked seedida on. Kõik toit, mis kõhu lahti teeb, üles puhub ehk tehke ärrit wa omandusega on, ei ole kohaline anda, sest et sellest tihti „ära põrumist" tuleb. Selleks on tänawu aasta iseäranis rohkesti käepärast olewad mädanema läinud ja külma wõetud kartulid, siis läpatama läinud heinad, lõkalas kartuli praak, õlle raba jne. Sõnnik lorbas olgu tiine lehma all ühetasane; alus pehk, aga kuiw olgu rohke, nii et tal pehmem magada ja kõht soe oleks.)

Lüpsmine jäegu 7 ehk 8 kuul enne poegimist järele, sest et piima walmistajad olused wasika keswatamiseks tarwis lähewad. Wahetewahel juhtub, et mõnikord ennepoegimist udara tühjaks lüpsma peab, muidu on udara haigust karta. Ei jää piima aga mitte iseenesest ära, kuid lehm ei tohi kuni poegimiseni lüpsetud saata, siis tuleb esiteks kaks korda paewas päewas, siis mõne päewa pärast weel üksiord, wiimati päewa ja kahe tagant kord lüpsta, nii et kõigewähemalt kuu aega enne poegimist lüpsmine lõpetud on. Udar saagu aga alati hoolega tühjaks lüpsetud, sest et piima sisse jätmisega ka kõige parem piima lehm udara haiguse läbi rikutud saab. Lehma tiinuse aeg on umbes 280 päewa mõnikord päew rohkem, teinekord wähem.

Poegimise tulekul wõib kõht olla, rinnuu kõrwast kukub loiku ja udar paisteab üles.

Poegija lehma juurest jaagu kõik teise kõrwa ja wõeras inimesed eemale hoitud, iseäralis uudis himulikud küla eided. Asjatundjad teawad seletada, et poegimine palju kergem on, kui lehm waguisalt üksi on. Muidugi teada peab alaline rawitseja tihti peale järele waatama, et häda korral abiama. ndt.

Kodumaalt.

Ergo. Wiljandist. Linnawalijate eelkoosolekust, mis 9. januaril Põllumeeste seltsi ruumides ärapeeti, wõeti kaunis elawalt osa— üle 200 walija oli kokkutulnud, peale nende weel ajalehtede sõnumisaatjad ja mõned wõerad. Koosoleku awas „Kodumaa" toimetaja hra Hanson, teatades, et tema, kui erakoosolekul walitud komisjoni liige ja ka koosoleku kokkumurtsija peab ärapeetewa koosoleku juhatajaks jäema, ühtlasi ka segaduste ärahoidmiseks. Sarnase ettepaneku peale kuuldus nurinat ja nõuti, et koosoleku juhataja walitaks. Hra Hansson teatas selle peale, et tema kõigeti erapooletult saab koosolekut juhatama ja et ta ühegi partei kasuks iseäraldi silmas ei pea. Koosolijad jäiwad sellega rahule ja hra Hansson jäigi koosoleku juhatajaks. Protokolli kirjutajaks waliti kihelkonna kooliõpetaja hra Kodaras. Koosolekule oli ka eduerakonna poolt ülesseatud riigiwolikogu kandidat hra Põld ilmunud, temale ei lubatud sõnaõigust, sellepärast, et tema nimsete walijameeste nimekirjas ei seisa, enne olla weja oma asjad ärakelgitada ja siis, kui aega ülejäeb, wõida kuulata, mis külakosti hra Põld pakub. Teiselt poolt waieldi selle wastu seletades, et hra Põld mitte wõeras pole, wald Tartu ja Wõru poolt walitud riigiwolikogu saadik, kelle sõnat lngimaja peaks kuulama, selleks juba, et otsusele jõuda, kas tema tõesti rahwa käetäigu parandamise poolt on ja üleüldse, missugused mõtted — püüded hra Põllul selle kohta on. Pikema waieluse järele otsustati hra Põllule ja ka kõikidele ajalehe sõnumisaatjatele sõnaõigust — kuid mitte häälõigust anda. Sellereale järgnes hra Põllu seletus, mis umbes 25 minutit kestis; omas kõnes seletas ta kõige rohkem eduera konna tähtsusest ja möödaläinud riigiwolikogu tegewusest, kes ainult oma käremeelsuse pärast laiali aeti. Soowiti, et riigiwolikogusse paraiusmeelsed mehed walitud saaksid, siis wõida sealt ka midagi loota. Wastasel korral oleks aga kuu mal minewaaastane tagajärg oodata. Herra Peet tähendas, et hra Põld'ul, kes praegu Tallinnas elab, mitte enam oma endises elukohas häälõigust pole, mis peale hra Põld tähendas, et tema kahel pool walida wõib, see on Tartu linnas ja maakonnas, kui taluomanik. Hra Palu soowis teada saada, mikspärast tänane koosolek kokku on kutsutud; juhataja tähendas selle peale, et kandidatid on juba ülesseatud ja seda enam waja teha pole, aga tahetawat ainult teada saada, missuguse partei poole ülesseatud kandidat ennast hoiab. Selle seletuse peale tahawad koosolijad wälja tormata, seletades, et nemad wäga hästi teawad, mis meeleline nende poolt ülesseatud kandidat on, neid olla asjata kokkukutsutud ja nende aega tühiselt raisatud. Mitmesuguste waieluste järele jäedi wiimati rahule, mis peale aga jällegi häge mõtete waheius algas, kandidatide Põllu ja Baars'i wahel, milles ka koosolijad asjalikult osawõtsiwad. Hra Baars seletas, et riigiwolikogu töötagu seaduse piirides, kuni selleks wõimalus on, aga siisgi peaks püüdama ka nõnda kaugele jõuda, et ministrid riigiwolikogu ees wastust peaksiwad andma; — maad wõiksiwad ainult need isikud omandada, kes ennast põllutööst elatawad, kuna riigimaad weesematele ärajagatud peaksiwad saama ja üleüru maa kroonu maatagawarasse peale jäema, kust neid tulewikus rahwa rohkenemisel wäljaantud saawad, kas põlise rendi ehk ostu kujul; siisgi peab wõimalus olema igal isikul maad omandada; — talukohad jäegu puutumata, aga nende kokkuostmine on keelatud; maatükid peawad nõnda suured olema, et selle peal elawad inimesed endid elatada wõiwad. Hra Põld seletas, et need, kes põlist renti joowad, tahawad ajajooksul eraomandust ära wõtta. Hra Baars wastas selle peale, et see, mis edaspidi maaostmisest ehk ärajautamisest saab, ei teada tema ütelda; ka hra Põld ei wõiwat seda ette äraaimata. Edasi teatas hra Baars, et ajalehtedes awaldatud mõtted, nagu ei julgeks tema oma programmi awaldada, ei olla sugugi õige; temu polla seda mitte trükitult ühelgi awaldanud, waid see teade on tuulest wõetud ja lehte paigutatud, ilma, et tema sellest midagi teadnud oleks, sellepärast ei wõida selle peale ka mingisugust rõhku panna, oma seisukoha peale jäeda tema kindlaks ja ei lahkuda sellest mingil tingimisel. Edasi teatas ta weel, et siin ka kohane pole maaküsimust arutada, olla ju koosolijad kõik linnawalijad, kes maa jautamisest liiga wähe teawad, seda wõib ainult riigiwolikogu ära määrata, kuhu kõikidest Wenemaa nurkadest saadikuid kokku tuleb. Mõne pisema asja läbirääkimise järele lõpetati koosolek ära. Koosolijate poolt awaldati palju proteski „Postimehe" wastu, kes hra Baarsi kohta teateid laiali oli laotanud. Meeleolu oli kõigeti hea. Koosolek lõppes kell 1 öösel. — Linnawalimised on 19. januaril kell 9 hommikul kuni kella 9 õhtu, linna elementar kooliruumides; sealsamas, kus minewasel walimise korralgi oli. Waljatele saadeti linnawalitsuse poolt linnapolitsei läbi kahes eksemplaris kodu katte, kui aga kergi sedelid senini weel saanud ei ole, see mingu linnawalitsusest järele küsima, wõib ju olla, et ta teel kaduma on läinud — siis peab linnawalitsus uue andma. Seda pangu kõik walijad tähele ja mingu igaüks walimisele, praegu on weel aeg, kus midagi korda wõib saata, pärast on see hiljaf! —

— Aurahad. Wana-Wõidu wallawanemale hra Juri Raudsepale; Heimthali wallawanema abile, hra Jaan Koristale; Wiiratsi walla wolikogu liikmele hra Johan Paltsarile ja Pari walla kirjutajale hra Hans Taklile on nende hoolsuse eest hõbe aurahad Stanislause lindi otsas rinnal kandmiseks annetatud.

— Ajalehtede konfiskerimine. Kohaliku linnakooli inspektor hra Adibalka korjanud õpilaste käest ajalehe „Aeg" ära, seda poliitilaste lehtede hulka arwates. Soowida jäeks küll, et kooli õpilased hästi õeranmatud murrkiwad, aga mitte ajalehtede kallal asjata aega ei raiskaks, millele ehk weel wiimati klassideste istumine järgneb. Politikaga ei tohiks õpilastel midagi tegemist olla.

Kõrust. R. M. Harukane külm waitseb linnas. Elawhõbe heljub juba pool nädalat 30 kraadi R. ümber. Külm ahuarbab koewusid kinni panna.

— 8 januaril peeti siin kolmekuninga päwa laata. Nagu näho, sundis palane külm inimesi kodu jäema; laat oli kõigeti kehw. Kes laadal oliwad tulnud saiwad ükebat külma kannatada — pea igaühel oli külm nina ja kõrwad äramätnud, kuna ka mitmed haigemajasse widi. Wanemad inimesed teawad rääkida, et 20-nel aastal siin niisugust külma pole olnud.

— Ilmade temperatura langeb, sellewastu tõuseb aga walimaste palawus meie linna walijate seas kõigkõrgema kraadini. Senistе teadmiste järele otsustades wiiwad „punased" oma kandidati J. Kahro läbi. Otsust selles asjas annab muidugi 19 januari lõpuline walimine.

Hargast. Jõulupühad läksiwad siin pool kaunis külmalt mööda. Mujal pool, kus mitmesugused seltsid tegewad on, pandakse pühade ajal näitemängusid kontsertisid jne toime, kuna meie mehed oma prii tunnid enamiste kusagil pee nurgas wõi monopoli poe juures surnuks lööwad. Mõnel pool tehakse ka weel kodu slut, millest siis ka naabrid osawõtma palutakse. Naabridel aga ei kõlba ilma sorukohwkata minna, ja mis meie mehedmuud siis wõtawad, kui karjaaalu ligist ja lähawad siis õlle peremehe poole pühi pidama. Kuid Harglas nagu igal pool elab ka teist liiki rahwast, kes oma waba aega kasulikumalt oskawad tarwitada. Nii näituseks oliwad Tahewa mõisa noored mehed pühade ajal mõned laulud ära õppinud, mida nad uuel aastal kirikus nimetatud mõisa metsasaksa hra Bernokowi juhatusel kaunis mjuwalt ettekantsiwad. Hra Bernokow on oma agaruse eest tänu ära teeninud. Soowitaw oleks, et ta ka edaspidi oma sugutwendi laulmisele abiks ja niiwiisi osaltgi seda wiga parandaks, mis ümbruses elawad kooliõpetajad kahe ilma wahele on jätnud. „Ena"

Kihelkonnast. Saaremaalt. Kihelkonna meestel on möödaläinud aastal rohuloldawalt protsenti (üle 20%.) praeguste odawate ja segaste aegade peale waatates teeninud, kuna see endistel aegadel koguni wähene oli. Ehk küll mõnel laewal õnnetusi ja wigastusi on juhtunud, seegi pärast ei taute mehed julgust laewade eest hoolitsemiseks, küll uusi ehitades ja juurde ostes. On ju nemad wist meie saarel siia maale laewahitamisega eesrinnal olnud, mille kohta arwud kõige selgemat keelt rääkiwad. Kümne aasta jooksul, 1. januarist 1896 — 1. januarini 1906 a. on Kihelkonnal laewahituse peale 200,000 rubla wälja antud. Need arwud rääkiwad midagi.

— Hiljuti oli kohalikus maakonnas P. walla wolikogu koosolek. Muu seas loeti ka walla magasiaida wõlgniste nimekiri ette. Wõlgnikkude seas kuuldus ka wolikogu liikmeid olewat. Wallawanema küsimise peale, mikspärast wolimehed oma wõlga ära ei maksa, wastati sellega, et ei olla wõimalik — wili olla juba jõuluks lizku pandud; Ja wolikogu tegi otsuseks: walla wanemat kohustada, teiste wõlgnikude käest tingimata wõlg sisse nõuda, kuna wolikogu liikmetele sel aastal armu wõib anda. Asi on wäga imelik ja arusaamata. Kuidas wõib wõlgnik wõla sissenõudmist juhtida? — Ja kas ei ole siis teistel wõlgnikkudel mitte jõulud? — Naad on oma wilja ka liiku pannud. „Hääl."

Walgast. 7. januaril kell 7 õhtul, oli kohaliku „Läti" seltsi ruumides Walga walijameeste kandidatide ülesseadmiseks eelkoosolek. Walijaid oli ligi 100 ilmunud. Kandidatideks määrati eestlaste poolt hra Põllisaar, lätlaste poolt hra Kritsmann. (Mõlemad on kooliõpetajad).

Tartust. Erakondade walijameeste kandidatid Tartus. Eduerakonna poolt on meie linna walijameesteks tulewastel walimistel pandud.

1. Ülem talurahwa kohtunik Karl Ewerdi poeg Parts;
2. Dr. med. Heinrich Johani poeg Koppel;
3. Adwokat Oskar Jaani poeg Kütti;
4. Arst Anton Martini poeg Schulzenberg;

Balti konstitutsioni partei erakonna poolt:

1. Proshw. Werner Hermanni poeg von Manteuffel;
2. Kaupmees Roman Ernesti poeg Bärtge;
3. Kaupmees Nikolai Pauli poeg Beskojow;
4. Adwokat Harry Gustawi poeg von Bröcker.

Käremeelsete erakonna poolt.

1. Adwokat Lui Olesk;
2. Ajakirjanik August Hanko;
3. Õigusteadlane froilw. Schalland;
4. Karl Eisenschmidt.

„Isw."

Lätimaalt.

Riiast. Nagu kohalikud ajalehed teatawad jõiud Riia koolikonna kurator Lewoschin nende päewade sees Peterburgi.

— Riijamma loeme, et Liiwimaa kuberner Swegintsew Tsarskoe Selos Keisri Majestedi jutul olnud ja nende päewade sees Riiga jõuda.

— Tööliste wolinikude walimine oli Riigas, nii kui siin nende päewade sees ja sai Riia lehtede järel walitud kokku 97 wolinikku. Nendest 64 lätlast, 16 saklast, 7 eestlast, 6 wenelast ja 4 poolakat. Nende politikaline ilmawaade on weel kindlasti teadmata.

Miitawist. Kuuramaa konstitutsionella partei põhjuskiri „Balt. Tgz." järel nende päewade sees ametlikult kinnitatud.

Soomemaalt.

Helsingist. Nagu „Rev. Ztg.le" kirjutatakse on Soome seaduste põhjusel üks prof. Herzensteini mõrtsukatest, S. Aleksandrow Peterburis kinni wõetud. Tema mõlemil abilisel on korda läinud Wenemaalt ärapõgeneda, kuid politsei olla ka nende jälgil.

— Helsingi wangimaja olla nii täis, et mitmed isikud eemale kohtadesse saadetud on.

— Seejamma leht teab Laukkost teatustada, et hiljuti kohtu poolt wälja mõistetud talupojad omad hooned jälle korrale seadnud, nii et wäljaajsmist jälle korrata tuleks, sest et maaomanik kindlaste seletanud on, et ta talupoegadega, kes teda pilkawad ja sõimawad midagi tegemist teha ei taha.

— Ministrite nõukogu on otsustanud, Soome ministersekretäri ettepaneku peale, endise otsuse juurde kindlaks jäädá, et Wene kroonu tööst mitte Soomemaale teha ei anta, kuid sell korral kui wäljamaale tellimist antakse, saab Soomemaa eesõiguse.

— Minewal laupäewal on wiimane prahi aurulaew Helsingist wäljasõitnud ja jäälõhkuja „Sampo" tegewust algades Hangõsse sõitnud. Seega on Helsingi laewa sõit lõpetatud.

Kaugemalt riigist.

Peterburist. „St. Peterb. Ztg." järel andis Amerika Ühendatud riikide saadik hra v. Lengerke-Meier minewal laupäewal Tsarskoe Selos Keisri Majestedile oma ärakutsumise kirja ära. Selle peale oli tal au Keisri Prouaga jumalago jätta.

— Nagu pealinna lehed teatawad, awati pühapäewal Peterburi-Wologda-Wjatka-Permi raudteel reisijate rongide tarwis tee. Esialgul sõidawad I. ja II. klassi otsekohesed rongid.

— 11. januaril oli Kalashnikowi wilja kaubanduse börse saalis walimiste koosolek, fai aga kohaliku politsei pristawi poolt laiali aetud, sest et kaks kõnelejat, hrad N. Mjakotin ja P. Miljukow, mitmesuguste üteluste läbi sõjawäljakohtude ja riigi põhjusseaduste üle walimiste koosolekute seadustest üleastuwad. Selle politsei otsuse wastu on „Pet. Ztg." järel wannutatud adwokat Bobrishtschew-Puschkin ja korrapidaja Kalashnikowi wilja börse komitee liige hra W. Worobjew motiweeritud kaebtust tõstnud ja nimelt: 1. 17. oktobri ühisuse büroo lubab koosolekutel iga erakonna kõnelejale kõnewabadust, kus juures wastutamine koosoleku juhataja kanda jääb. Herrade Mjakotini ja Miljukowi kõnedest ei leia büroo midagi, mis pristawi tegewiist wabandaks, sest et ta seaduse, aga mitte oma heaksarwamise järel töötama pidi. Niisugune tegewiis toob ilmwõimata koosolekute tingimisi kaasa, mis aga erakondadele, kes täieste riigi mõttete wastased on, wõimuse annawad. Nende iltjudusted all kannatab kõige rohkem 17. oktobri erakond, sest et koosoleku laialisaatmise läbi, erakonna asemikuteilt wõimalus wõetud sai, wastaste wale mõtteid tühjaks teha. Peaks seesugusi kitsendusi weel ettetulema, siis kaalub erakond järel, kas niisugustel tingimistel edaspidi koosolekuid pidada, wõi mitte. Esialgul on nad oma protesti walitsusele ja senatinale teadustanud.

— 14. januaril oli Saksa Keisri sünnipäewa pühitsemine Tsarskoje Selos. Pidust wõttis Saksa riigi saadik v. Schoen prouaga ja saatkonna liikmetega osa. „St. Peterb. Hrld" järel ütles Keiser Majesteet terwise jooual järgmist Prantsuse keeles: „Ma joon Saksa Keisri Majestedi, minu armsa wenna ja sõbra terwiseks."

Moskwast. 12. januaril jõudis „Mosk. D. Ztg." järel Wenemaa raudteede walitsuse ülem kindral-leutnant v. Wenndrich Moskwasse ja sõidis pea lõuna poole edasi, et järeluurida, mis põhjuste pärast reisijate ja näljahädaliste wäljarongid hiljaks jääwad.

Moskwast. Bogorodski protses. 18. skp. hakkas Maskwa kohtupalat seisuste asemikkude juuresolemisel nõnda nimetatud Bogorodski mässuprotsessi arutama. Kaebealustena on 14 isikut ette kutsutud, kellest üks, Jastrebow, ei ole ilmunud.

Süüdistamise-akt on lühidalt järgmine. Minewal aastal dets.-kuus hakkasiwad Bogorodskis wabrikud ja tehased streikima, ajaerasias seltsis gummi-manufaktur. Wiimane waliks omalt poolt saadikud (töölised): Scharowi, Laidini, Jastrepowi ja Scharowi, kes pärastpoole mitingutel ja koosolekutel kõnepidajatena üles astusiwad ja oma seltsiliste peale suurt mõju awaldasiwad. Mõnede tunnistajate ütteluste järele olnud töölised sedawõrt oma saadikute wõimu all, et ei olewat enam wabriku direktori tähele pannud; nad kuulanud ainult oma saadikuid ja täitnud nende käskusid, 5. dets. peetud wabrikus mitingut, kus 3 töölist (keda mustasajalisteks peetud) ettepannud Mandshuriast tagasituinud alamwäelisi mitte enam wabrikusse tööle wõtta. See ettepanek sundinud kõiki koosolijaid, iseäranis aga saadikuid, imestama. Nad wõtnud mustasajalased kinni, pannud käru peale, sõidutanud wabrikust wälja ja wiinud ühte kuristiku. Mitingil olnud Moskwast üks kõnepidaja ja naisterahwas, kellega ühes üks wabriku saadik Moskwasse sõitnud. Kui saadik tagasi tulnud, kuulutatud wabrikus 7 dets. saadiku ettepanekul streik wälja. Saadik annud ka nõu sõjariistus mässule ette walmistama hakata.

Pärast töölõpetamist peetud tormiline miting ära, kus tööliste rahutu meeleolu nähtawalt tulnud. Kõik otsustasiwad walitsusega wõitlusse astuda, et wäljakuulutatud wabadust maksma panna. Tööline Protopopow, kirwega wehkides, kutsunud seltsilisi sõjariistus wastuhakkamisele ja pannud ette Bogorodski elanikudelt kõik sõjariistad ära korjata. Warsti ühinesiwad 30 meest, kes mässulisi laulusid laulдes ja punaseid lippusid kandes, Bogorodskisse läinud, elanikkudelt tulerisiistu ära wõtma. Kõige pealt wõtnud nad metsawahtide käest tuleriistad ära, kus juures iki räkinud: „Aeg on tulnud sõjariistus mässu algada, et weidi walitsusele kibedat teha!" Siis wõtnud nad politseinikkudelt, kordnikkudelt ja linnawahtidelt tuleriistad ära. Pärast seda läinud mässuliste salk ütsikutesse korteriste ja otsinud tuleriistu, rääkides: „Lähet meie ettewõte korda, kõik aname teile tagasi."

Salka juhatanud Protopopow, kirwes käes. Teised nimetanud teda „kindraliks" ja „Mistschenkoks". 12. dets. peetud theemajas mitingut, kuhu Moskwast noormes ja naisterahwas kõnet pidama tulnud. Ühes nendega läinud üks mässulistest Moskwasse et edaspidise tegewuse kohta teateid muretseda. 14 dets. wõetud Protopopow kinni ja salk läinud laiali. Peaagu kõik wägiwaldselt ärawõetud sõjariistad antud omanikkudele tagasi.

Kaebealused ei tunnistanud endid kohtus süüdlasteks. Nad rääkisiwad: „Meie walmistasime endid selleks ette, et elanikka mustasaja rüüstamise eest kaitsta."

Kõik kaebealused on 6 kuud kinni istunud. Suurem jagu nendest on alaealised — olla 21 a. w. Ned peawad endid kohtus wäga lõbusalt ülewal, on rõemsad ja naeratawad tihti. Kohtueesistuja tuletab neile meelde, et neid raske karistus ähwardab ja sellepärast peaksiwad nad tagasihoidlikud ja rahulikud olema.

Tunnistajate ülekuulamine on alganud. Ette on kutsutud 70 isikut.

Tunnistaja Herst gummi-manufakturi mehanik, räägib mitingutest, kus rewolutsionline siht nähtawale tulnud, ja tõentab, ta näinud mitingutel mõnda kaebealustest, kes tuleriistu kandnud. Protopopowi küsimuse peale: Mis sugune sõjariistk minul oli?" wastas Herst „Kuga!"

Protopopow juhib palati tähelepanemist selle peale, et süüdistamise-aktis räägitakse igal pool tema kadunud kirwest.

Wabriku ekspeditor tõendab temal ei ole midagi enam meeles, mis sündinud, ja sellepärast ei wõiwat ta ka midagi tunnistada. Siis loetakse tema esialgne tunnistus, mis ta kohtulikul uurimisel andnud, ette, kus ta mõnda kaebealust, kui mässulisjaga liiget nimetab, ja wabriku direktori Wulffoni palub, juutisi mitte wabrikusse tööle wõtta. Küsimuse peale, kas ta oma ütelust õigeks tunnistab, wastas tunnistaja — „ja"; kui aga kaitsjad midagi küsida tahtsiwad, siis ütles ta jälle: „Mul ei ole enam midagi meeles."

Tunnistaja Jelmowitsch tõendas, ta näinud theemajas kaebealust Scharowi, kes

kisendanud: „kaupmehed surnawad ja riisuwad meid, sellepärast tarwis neid rüüstata."

Suurem jagu tunnistajaid salgawad oma esialgsed tunnistused ära. Tunnistaja Worsenko ütles awalikult, et need tunnistused antud politsei peale käimise mõjul.

Zarettsewist. Hirmsast werisest kokkupõrkamisest Anna kiriku juures kirjutab „R. Lodz. Ztg.": Reede peale lõunat kella 4 ajal, kui kssends Wyszykowski surnuwalwmise jumalateenistust pidas, oli wäljas paukust kuulda. Jumalateenistusele kogunud palwetajaid ja kiriku laulpangud ehmatasiwad palwetajaid ja kiriku laul jäi järsku pooleli. Kui weel hüüti, et üks poisike trehwatud on, wiskasiwad kõik kirikus olijad endid põrandale. Sel silmapilgul tuli keegi noormees kirikusse ja laskis mitu pauku, mis suurt segadust sünnitasiwad. Kiriku ees platsil oli selsamal ajal weel koledam pilt: Seal seisiwad kaks mahajäätud puusärki ja seal kõrwal seisjad isikud laskiwad iga külle peale rewolwritest. Ehmatus rahwa hulgas oli suur. Ühed jooksiwad edasi tagasi nagu nõrgameelsed, teised heitsiwad pikali, mitmed katsusiwad endid lähemates majades warjata. Mitmed jooksiwad, rewolwrid peos, siia ja senna ja laskiwad ilma waatamata, kuhu, ka trehwasiwad pangud mantslamajaid. Nagu pealtnägijad jutustasiwad, oli hirmus werewalamine. Nagu pärast selgus, oliwad sel ajal, kui waimulik mees jumalateenistust pidas, kaks surnu wankert tapetud Bonczaki ja Inzwaki puusärkidega kuhugile maja ette seisma jäänud; puusärgid saiwad surnuwankrilt ära tõstetud ja kiriku ette kantud, et waimulik neid pühitseks. Kiriku teendri seletuse peale, et kssends Wyszykowski jumalateenistusest mitte tulla ei wõi ja kssends Skopinski surnuajal pühitsema saab, karjusiwad tulijad: „Kui kssends Wyszykowski mitte tulla ei taha, siis toome teda ta korterist." Kui kiriku teendrid siiski neile järele ei andnud hakkas hirmus laskmine, mille tagajärg 40 haawatud ja 8 surnud oliwad. Kui ärritus wähemaks jäi, saiwad haawatud wankrite ja droshkadega ära widud. Jutu peale, nagu oleks prälat kssends Wyrzykowski haawatud ja sõjawägi tulla, wiskasiwad mitmed rewolwrid maha, ja jooksiwad ära. Julgemad kandsid puusärgid Zarzewi surnuaiale. Platsile jäänud surnud ja raskelt haawatud koristasiwad peastejaama wankrid ära ja soldatid piirasiwad kiriku sisse, et mitte uusi wõitlusi ei tuleks, sest et sel ajal tööliised wabrikutest kodu tuliwad.

Pihkwa kubermangust. „Rev. Ztg." toob „Birsch. Wed." järel tähelepanemise wäärt kirja ühe greeka õigeusulise setukeste waimuliku mehe poolt:

„Meie setukesed ehk „poolusklikud" oleme wiske, umbes 20 000 hingeline rahwake, kõigest mahajäänud ja põlatud, et meie Wenekeelt täiesti ei oska. Ehk meie küll juba ligi kolmsada aastat greeka õiget usku oleme, ei leita meil usu asjus muud tüüpilikku kui risti. Meie hingekarjased ei ole meile midagi õpetanud ja ei ole ka midagi õpetada wõinudgi, sest et nad meie keelt ei osanud. Muidugi sõnab „anna raha," „anna rugi" käisiwad kaunis ladusasti.

Meil on ka mõned koolid, kuid kooliõpetus antakse kohe esimesest päewast peale, meie lastele arusaamata keeles. Aastate wiisi istuwad nad alumistes klassides, kuni nad lõpuks Wenekeelt wiletsal wiisil rääkima õpiwad. Alles siis wõiwad nad grammatikat õpima hakata. Ja kui ka kool korraks lõpetud on, siis on jälle häda: keegi ei saa „haritud" mehest aru ja lõiki oma tarkust wõib ta sellest tarwitada, et mõne kirjatundmata eest wahel arwa allkirja anda. Aga ka nisugusteid „Wenekeele tundjaid" leidub ehk waewalt pool protsenti.

Teised eestlased mõistliku kui ka mitte alalise sõbraliku Saksa pastori juhatuse all ei ole maha jäänud waid edasi jõudnud. Meie oleme aga juba teistest eestlastest lahutud ja kõigeenam hoolealusteks jäetud, Wenemaa waesed lapsed. Enam kui kolmesaja aastaline wenestamine ei ole kellegile ka mitte kõigewähemat kasu toonud. Meie oleme praegu needsamad metsikud ja paganad, nagu meie esiwanemad, enne kui nad greeka õigeusku astusiwad. Weel käesolewal ajal peetakse ebajumalate pilti auu sees ja tulewad õpitud mehed meid waatama, nagu mõnda enne weeuputust olnud looma, mis mõnes Asia tundras, aga mitte tsiwiliseeritud Europa Wenemaal, Krge haridusega Liiwi rajal elab.

Ei, mu herrad, ärge süüdistage meid mitte, et meie likwat wiina ajemel jome, ja mis muitu meist weel räägitakse, seda salata ei wõi. Süüdistage meie hingekarjaseid, meie waimulikku ülemust, et nad meile haridust mitte arusaadawas keeles annud ei ole. Andke meile hingekarjaseid, kes meid armastawad, meist arusaawad. Laske meie kirikutes meie emakeeles jutlustada, laske meie lapsi ka peale Wenekeele „poolusklikude" keeles lugeda, ja kui ta tõesti „ewangelium" oleks ja usluge, et kõik weab ja patud, ebajumalateenistusest kuni lilk.wajoomiseni, iseenesest kaowad.

K. Ussatow.

Setukene ja waimulik Tatlowi külas, Pihkwa kubermangus.

Grodnost. Wangikoja ülewaataja Krusanski sai uulitsal kahest mõrtsukast haawatud. Üks kaksja sai linnawahist, sandarmiunterohwitserist ja soldatist kinniwõetud. Kui kinniwõetud taheti ära wiia, lasti rahwahulgast wiijate peale, kus juures kõik haawatud saiwad ja nimelt, linnawaht, surmawalt. Kinniwõetu jooksis ära. Teine mõrtsukas peitis ennast kuhugile majasse, laskis tagaajajate peale ja surmas ühe jauskonna ülewaataja ja linnawahi. Majast saiwad elanikud wäljasaadetud ja selle peale tuld antud, kus juures kurjategija surmatud sai.

Politika ringwaade.

Saksamaalt.

Wäljamaa ajalehtede järel on wiimastel walimistel sotsialdemokratlased; räälija külla saanud, ja nimelt 26 platsi kautanud.

Walimiste käigu üle teatatakse järgmiselt: Walimistest osa wõtmine oli Berlinis üleüldse wäga elaw. Iga erakond tegi kihutustööd, mis wähegi wõimalik. Sotsialdemokratlased oliwad oma abilised juba hommiku wara kella 4 ja 5 ajal uulitsale saatnud ja kella 11 ajal hakkasiwad nad juba walijaid majadest wälja tassima. Kõige huwitawam walimise koht oli Berlinis esimeses walimise ringkonnas, Wilhelmi uulitsa ja sealt ümberkaudsete elanikkudega. Punkt kell 12 sõitis riigikantsler würst Bülow kohale ja astus kermest walimiste sedelite (kandidatite nimekirjad saawad iga erakonna poolt walimise kohtade ees walijatele, kel seda mitte ei peaks olema, wägise kätte topitud) pakkujatest mööda, sõbralikult naeratades. Würst Bülow ootas walimise kasti ees, nii kaua kui järg ta kätte tuli kannatlikult ja ehk küll taheti ta sedelit enne ära wõtta, tänas ta selle eest. Enne riigikantsleri oliwad mitmed kõrged riigiametnikud oma sedelid ära annud. Kuulsa pangamaja Bleichröderi peremees, ehk küll rasketi haige, wõttis siiski walimistest osa ja astus kahe teendri abil walimise ruumi. Iseäranis pilti näitas teine walimise ringkond, Berlini miljonäride ja salanduntkude weerand. Juba öösel oliwad sotsialdemokratlased majadele punased sedelid kleepinud, kus nad oma kandidati Richard Fisheri kõlawa sõnadega walida soowisiwad. Ehk küll hulk tööd tehtud ja palju waewa nähtud, ei olnud sellel ettewõttel suurt mõju, sest et kojamehed ja uste hoidjad aegsaste sedelid maha kiskusiwad.

Ehk küll sotsialdemokratlased sellest walimisest palju lootsiwad ja „rahwalahtust" rääkisiwad, on nad siiski kautanud. Saksa rahwas on aru saanud, et seda seltsi isandatega midagi teha ei ole ja nendele selja pööranud. Mitmes tööstuse kohtades, kus seiasaadik nende pesa oli, on rahwas arusaamisel, et riigi auu tuleb ülewal hoida, aga mitte sotsialdemokratlaste pilli järele tantsida.

26. januaril oli suur meeleolu-awaldamine riigi kantsleri palee ees. Kesk ööl kogus mitme tuhandene salk juba lukkusolewa palee wärawa ette, lauldi isamaalikusi laulusi ja hõisati waljusti hurra! ja lasti riigi kantsleri elada. Kantsler ilmus õue, waljurõemu hüüetega wõeti teda wastu, mis alles siis waikisiwad, kui ta kõnelema hakkas: „Ma tänan teid sõbralikkude terwituste eest, kõige pealt aga rahwusliku ülesnäitamise eest. Minu suur ametieelkäija, kelle ees meie kõik aukartuses endid alandame, ütles 40 aasta eest: Ainsana Saksa rahwesobulaske, küll ta ratsutada oskab. Ma arwan ja usun, et teine Saksa rahwas näidanud on: et ta ratsutada oskab, ja kui järelwalimistel igamees oma kohut täidab, siis näitab Saksa rahwas kõige ilmale, et ta kindlasti sadulas istub, ja igaühte maha tallab, kes ennast tema hea käekäigu ja suuruse wastu teel ette seab. Ja nüüd, mu herrad, palun ma Teid, minuga ühes hõisata: „Saksa rahwas elagu kõrgest!! kõrgest! kõrgeste!" (Waimustaw kiidu awaldus, lauldakse: „Saksamaa käib üle kõige"). Laululõpul kõlawad kiiduawaldused, kuni kantsler weel näha on. Selle järel läks rahwas korralikult isamaalikusi laulusi laulbes laiali.

Ka kroonprintsi ees ilmus salk isamaalisi ja laulsiwad: „Heil Dir im Siegerkranz". Kroonprintsessin ilmus aknale ja awaldas tänu.

Mitmes kohas olla politsei meeleolu awaldajaid keelanud ja laiali ajanud, tükati külmi sõjariistu tarwitades. Riigi kantsler ja siseministe asjade minister on selle üle pahaleb ja saab asi järeluurimise alla wõetud, kus juures süüdlasi karistus ootab.

Kohtukojast.

VII. mõisate rüüstamise protsess.

Kose kihelkonna Alawere mõisa rüüstamise protsess, mis ringkonna kohtus detsembri kuul ees oli, otsustati üsna ruttu ära. Süüpinki ei wõidud rohkem kaebtusealuseid tuua, kui ainult kaks meest: Jaan Kaun 40 a. w. ja Hans Ammer 45 a. w. Neid süüdistati selles, et nad peale rüüstamist mõisa asju ära wiinud, nimelt Kaun ühe hõbepeekri ja Ammer ühe pildi. Päris rüüstajatest, üksteistkümmend meest, oliwad sõjawälja kohtu poolt maha lastud.

Awalik liikumine algas Alawere mõisas 13. detsembril, kui rahwas teada sai, et Tallinnas sõjaseadus wäljakuulutatud on ja wallasaadikud „Volta" wabrikus wangi wõetud. Kohe kogus rahwas hulgana wallatalitaja juhatuse all mõisa juurde ja nõudis, et mõisnik parun Ungern Sternberg sammuid teeks sõjaseaduse ärakautamiseks ja wallasaadikute wabastamiseks. Parun omalt poolt lubas kindralkubernerile kirjutada, aga rahwas ei leppinud lihtkirjutamisega, waid nõudis, et parun ise Tallinna sõidaks. Wiimati jäi rahwas sellega rahule, kui mõisnik oma wanema poja kindralkuberneri juurde lubas saata. Noor parun pidi kohe järgmisel päewal Tallinna sõitma. Kuid leisel hommikul wara ilmus rahwas jällegi mõisa ja teatas, et ta oma endise otsuse unustanud on ja wana parun ise kindralkuberneri juurde peab sõitma, kuna noor senikaua rahwa käes pandiks on, kui rahwa nõudmised täidetud saawad. Sealsamas korjati kõik sõjariistad ära, lõhuti wiinawabriku sisemus ära ja noor parun widi wallamajasse wangi, kuna wana parun kohe Tallinna sõitis.

Kaks päewa, 15. ja 16. ootas rahwas Tallinnast wastust, kuna mõisniku poega ikkagi wallamajas wahi all peeti. Paar korda päewas lubati teda aga mõisas käia. — 17. detsembril tuli kindralkuberneri käest telegramm walda, milles 24 tunni jooksul paruni poega wabastada kästi, kuna wastasel korral walda maatasa ähwardati teha. Rahwas läi kihama. Noor parun lasti lahti ja rahwas läks mõisa, rüüstas ja lõhkus ta täielikult ära ja pistis herrastemaja põlema. Selsamal ajal põlesiwad ka naabruses olewad mõisad.

Warsti peale selle ilmus karistuse salk mõisa ja sellele järgnesiwad mahalaskmised. Kohtu ees wõtsiwad walitseja ja teised oma tunnistused tagasi ning Kaun ja Ammer mõisteti süütaks. „K."

Tallinna uudised.

Koosolekud ja pidustused.

— Täna õhtu on linna wolikogu koosolek, kus järgmised asjad arutusele tulewad:

1. Linnaameti ettepanek, et müürilehtede ja kuulutuste ülesskleepimise tarwis kioskid ehk postad ehitataks.

2. Eelnõuukommisjoni aruanne erainimeste hobuste ja tõllade, jalgrataste ja automobilide peali wõetawa maksu sisseandmise kohta, ühes linnaameti arwamisega.

3. Linnaameti ettepanek, et linnawalitsuse ametnikkudele abi ja pajukit täiel arwul antaks ja sellest mitte enam 50 % maha ei tõmmataks.

4. Linnaameti ettepanek, et ehituse ja teekommisjoni waba kredit 1906. aasta kulude eelarwest teise kohta seataks.

5. Linnaameti ettepanek, et tööstuse tunnistuse wäljaandmiseks abi wõetaks ja selleks kredit määrataks.

6. Endise pritsiülewaataja Plimsoni palwe et temale abi antaks, ühes linnaameti arwamisega.

7. „Tänukasja" palwe, et selle seltsi walitsuse nõuukogu liikmed kinnitataks.

8. Aleksander Mägi palwe et temale ülemuseli abi antaks.

9. Waestelastekohtu liikmete walimine.

10. Ikel harwe ja pajuki kommisjoni liikmete walimine.

11. „Tänukasja" aruande rewideerimise kommisjoni liikmete walimine.

12. Terwishoiu kommisjoni liikme walimine.

13. Tee ja ehituskommisjoni liikme walimine.

14. Promenadikommisjoni liikme walimine.

15. Gaasi ta weewärgi kolme rewidendi walimine.

16. Linna kulude ja tulude eelarwe 1907. a. jauks.

Segasõnumid.

Hra F. Karlsoni kandidatuura kohta kirjutawad „Sõnumed:" Adwokat F. Karlson teeb Tõnissoni sünses ihulehes teistele etteheiteid, et need ainult „ilusaid sõnu" tegewat!

On hea, kui tõsisel ajal ikka ka pisut naerda saab.

Ja mis on selle etteheite asjalik alus? Teised ei taha walijatelt enne „ülesüldist" järelpärimist ette wõtta, keda nad linnawalijate kandidatiks soowiwad.

Tema, F. Karlson, arwanud ikka, et seesugune järelpärimine kõige rahulikum tee olewat, ja nüüd — nüüd ei tegewat teised ajalehed selleft wäljagi. Mõned olla koguni weel wastugi.

Küll on hale. Ja F. Karlson ei saagi oma toreda „rahwaliku" leibuse läbi kuulsaks ning ei peale ka wolikogusse, mille eest eduerakonna läbikukkumine tal ukse kinni lõi. Küll käia nüüd mees radikalsete laual leent nurumas, et kas wõi terwet eduerakonda ära müüa, kui aga teda kandidadiks seataks, aga — teistel näikse kurbid kõrwad olewa.

Tõeste hale sellest „õigusteadlasest" kes J. Lõõga loos nii imelusaste wolikogus meie maa küsimust oleks wõinud arutada!

— Tähtsast wangiwõtmisest kirjutab „Uus Wirulane."

Täna öösel läks pristaw parun Wolfil korda, kuulsat röõwlit Ado Põldu kinni wõtta. Põld on juba terwe aasta otsa Tallinna maakonda hirmutanud. Kuidagi ei saadud teda kätte. Et arwata wõis, nagu hoiaksiwad Türi-Alliku walla mehed teda warjul, pani kindralkuberner Sarantshow Türi-Alliku wallale 3000 rbl. trahwi peale, kui teda üles ei anta. Selle tagajärjel lubas wallawalitsus Põllu kinniwõtjale 1000 rbl. tasu. — Kinniwõtmise eel oli parun Wolfil nuskur juba paari kuud walwata lasknud. Eila õhtul kell ½12 rongiga sõitis pristaw Wolf mõne politseiniku saatel Kehra mõisa. Seal äratati walitseja üles, lasti hobused rakke panna ja sõideti külja Ernst Remmelga majasse. Maja piirati ässe, peremees äratati üles ja alustati otsimist. Selle aja sees jooksis Remmelga tütar sealsamas majas elawa teomehe Kustaw Mühlbachi tuppa ja teatas Põllule, et politsei teda püüdma tulnud. Särgil, nagu ta magamas oli, kargas P. aknast wälja, põgenes pööningule ja hakkas oma laetud püssi otsima, kuid ei leidnud seda pimedas. Kolm linnawahti jõudsiwad talle järele; siis kargas Põld luugist alla Remmelga korterisse ja peitis end sahwrisse ära. Seal wõeti ta kinni. Korterist leiti mitmesugused sõjariistu, pööningult kaheraudne laetud püss ja 20 padrunit. Tallinnasse sõitsiwad nad kaubarongiga; kuid Telliskopist pidiwad nad jalgsi linna kõmpima. Põld, kes päris hiiglane, 7 jalga 2 tolli pikk on, pandi wangikojas raudu. Ta seletas, et terwe aasta jooksul ei ole Tallinna kreisist wälja saanud.

— Sõjariistade kandmise lubad. Läänemeremaade kindral-kuberner on kohalistele ametipoolikudele ringkirjaga seletanud, et praegune sõjariistade lubatähtede wäljaandmise wiis wallu-astajale sõjariistade ärakorjamisele takistawaks on. Muslu korjati enamasti õiglastelt inimestelt sõjariistad ära, kurjategijad ja kahtlased isikud hoidsiwad oma sõjariistad peidus ja tarwitasiwad neid edaspidi röõwimise ja mässu otstarbetel. Waewalt on mõistlikum rahwaliik sõjariistade kandmiseks luba saanud, kui juba kurjategijatele agaralt wastu hakati ja sagedasti nende ülewõimgi tagasi lööti. Siiski juhtus ka, et sõjariistade kandmise luba inimestele anti, kes osalt ilma kindla elupaigata, osalt liht töölised oliwad ja sõjariistadega ümber käia ei osta. Sellepärast on kindral-kuberner käsu andnud, et sõjariistade kandmise luba ainult nisugustele isikutele antaks, kes sõjariistu tõesti oma isiku, oma perekondade, elumaja ja omanduse kaitsemiseks tarwitawad. Iseäranis tuleb majade ja maade omanikkust nii linnades ja maal, kui ärihe pidajaid, nende walitsejaid ja wolinikkust tähele panna; wiimaste seast on peremees wastutaja. Peale selle wõib sõjariistade kandmise luba kõigile neile anda, kelle teenistus wõi amet sõitusi nõuab, kusjuures neil caise, omaksete wõi waranduse kaitsemiseks abi waja. Kuidagi ei tohi sõjariistade kandmist neile lubada, kes kell eelmist tingimist täidawad, aga waremalt oma sõjariistu ära kautasiwad; see tunnistab, et nad sõjariistadega ümber käia ei oska.

— Tallinna wabrikutes oli pühapäewal 14. januaril tööliste wolinikkude walimine. Waliti enamasti organiseeritud tööliste seast, nimelt: Balti puuwilla wabrikus — Eduard Prem; elektri-wabrikus „Wolta" — Johan Marwits; Fr. Krulli masina-wabrikus — Aleksander Ilvetsa; Fr. Wiegandi masina-wabrikus — lukusepp Neumann (teised kõnelewad Sihko walimisest); Tallinna metalliwabrikus — Loik; karbasjade wabrikus „Swesda" — Kiwi; Makarowi auru-jahuweskis — Danilow; waguniwabrikus „Dwigatel" — Pärn; E. J. Johannsoni paberiwabrikus — Palka; Fr. Grünwaldi nahawabrik — August Hellmann; tsellulose wabrikus Ose ja komp. — Ampel; A. M. Lutheri puusjade wabrikus — Pritdu Peegel; Richard Meyeri keemiawabrikus — Peeter Jaani p. Londu; Tallinna raudtee wabrikus — Trump; raudtee depoos — Juta.

— Walimised waldades. 23 walla walimistel Harjumaal waliti 46 walijat meest. Nende hulgas on 1 sotsialdemokrat, 24 parempoolset ilma kindla erakonnata ja 21 pahempoolset ilma erakonnata. Ametite järele on nad 3 wallawanemat, 2 abilist, 33 peremeest ja 8 rentnikku. Rahwuse järele on nad kõik eestlased. Usu järele on nad: 41 Lutheruse usulist ja 5 Wene usulist. Ühes wallas wõetakse edasikaebamine ette. 4509 walijast tuli 2919 walimistele. Pakri saarel ei olnud walimist, sest et praegu üle mere peasemine wõimata on.

Läänemaal on 38 wallas 76 walla walijatmeest walitud. Saadetud teate järele olla need kõik ilma erakonnata parempoolsed. Ametite järele on 4 wallawanemat, 1 endine wallawanem, 1 wallawanema abi, 2 wallakirjutajat, 2 kaupmeest, 2 kaptenit, 60 kohaperemeest ja 4 rentnikku. Rahwuse järele on 74 eestlast ja 2 rootslast. Usu järele on 69 Lutheruse usulist ja 7 õigeusulist. 5421 walijast ilmus 3139 walimistele.

Wirumaal on 36 wallas 72 meest walitud. Nende hulgas on 37 rahwa wabameelsete poolehoidjat, 3 on isewalitsuse sõbrad, 27 parempoolset ilma erakonnata meest ja 5 pahempoolset ilma erakonnata. Elukutse poolest on 4 wallawanemat, 2 wallakohtunikku, 4 rentnikku, 1 ilma maata inimene, 61 taluperemeest. Rahwuse järele on 69 eestlast ja 3 wenelast. Usu poolest on 69 luterlast ja 3 Wene usulist. 6315 walijast ilmus 4217 walijat walimistele.

Järwamaal on 20 wallas 40 meest walitud. Mõttesihi poolest on 1 rahwawabameelsete poolehoidja, 26 parempoolset ilma erakonnata ja 13 pahempoolset ilma erakonnata. Elukutse poolest 1 wallawanem, 1 koolilõpetaja, 1 wallawanema abi ja 37 kohaperemeest. Rahwuse järele on 40 eestlast. Usu järele 39 luterlast ja 1 Wene usuline. 3594 walijast ilmus 2326 walimistele.

Tööliste walimised: Wirumaal waliti wiirs wabrikus 5 walijat meest. Nad olla kõik paremal pool seisjad ilma erakonnata. Kõik wiis on töölised ja Lutheruse usu. 1183 walijast ilmus 651.

— Läänemaa mõisate protsessid tulewad alles, kuida kuulda, juunikuus ringkonna kohtus arutamisele.

— Kokkuwõte tööliste ja weikemaa omanikkude walimistest 23 kubermangus 12. ja 13. jan.: walitud — 1331 wolinikku, neist — monarhistlisid ja nende poole hoidjaid — 500, parajusmeelseid — 456, ülejäänuwatest kadettisid — 35. Weikemaaomanikkude 682 wolinikku hulgas on 356 preestrit.

— „Walitsuse Teataja" järel on Eestimaa mõisnikkude peamehel, parun Dellingshausenil, õnn osaks saanud 12. januaril Keisri Majesteedile ennast ette seada.

— Esmaspäewal pärast lõunat warastati Jõelähtme talunaese Leena Wellmanni hobune ja regi ära. Sellest kirjutab „Rev. Ztg.":

Leena Wellmann on lesk 4 lapsega. Ta tuli linna, et lumewedamisega mõned rublad teenida. Pärast lõunat, kella 5 ajal pidas ta Suurel Pärnu uulitsal kinni, et söömapoodis ennast pisut soendada ja leibakinnitust wõtta. Kui ta wälja tuli, leidis ta ehmatades, et hobune ja regi, ta wiimane warandus, kadunud oliwad. Õnnetu naesterahwas oli esmaspäew jala 14 wersta maad kodu läinud ja tuli teisipäewal jälle tagasi, lootuses, et ehk jälle omanduse kätte saaks; kuid seiasaadik ei olda wingil jäljel.

— Kõigi Tallinna elanikude kasuks peab wiimati õige tähtsusetikka ülekohtu peale awalik tähelepanemine tõmbatud saama, mis wiimasel ajal suure õhinaga õitsema hakkanud on. See on meie lahi maja juures üles ostmine, mille all kõik Tallinna elanikud tugewasti kannatawad. Lahi maja walitsusele ei wõi wingit süüd anda. Ühe minewa aastase linna wolikogus otsuse järel on ainult kõigel, kes lahi majas loomi tappa lasewad, õigus seal samas olewat kaupa ülesosta. Selle otsuse tagajärg oli, et kõik muu ka, mis talupojad maalt linna müügile toowad, peale tembeldatud liha, nagu linnud, awd, wõi, munad jne. lahi maja juures ülesostjate poolt ära ostetud saab, et siis turul, muidugi teada, kõrgema hinnaga elanikudele edasi müüa, wõi otse poodidesse läheb. Saab ju nüüd nii wei nii wähem maalt linna müügile toodud, je kui see wähegi weel mitte otseteed tarwitajate kätte ei saitu, waid kasu püüdjate wahelt kaupkasjate näppu sattub, siis on see suur ülekohus, iseäranis kehwema elanikude wastu, mille ära kautamiseks ruttulisi abinõusi walkma panna tuleb. Mitte üksi lahi majas ei olise ülesostjari, waid terwe ümbrus on nende laagriks muutunud. Nagu kuulda tahetakse edaspidi abinõusi wakama panna, et liha uuel turul läbi waadatud ja ära tembeldud saaks. Sellega oleks juba palju abitud. Igal juhtumisel peaks põhjalik muutus tehtama, et mitte ülesostjad aina üksikud wõi ja munade müüjad ei ole. „Rev. Ztg."

— Ehk küll külm kaunis tugew on, siiski läheb laewade sõit kaunis ladusasti, ja on meil laewade õige elaw liikumine ja töö. Rootsimaa laew „Kn...ja" oli teel suure tormi sunnil Libawisse jõudnud, kuid tuli esmaspäew telegrahwi teel saadetud sõnumi peale, esmaspäew siia, ilma jäälõhkuja „Stadt Reval" abi tarwitamata. Hulk laewu on õnnelikult siisse ja wälja sõitnud.

— Aurulaewa „Nordsöeni" peal, kus, nagu „Rev. Ztg." kirjutab, hale õnnetus juhtunud: laew oli 8 pea koormat Daneborgi (Dänemarkist) ära; laupäewal, kella 1 ajal lõuna, oli II. tüürimees M. Nörby wahi peal. Oma kajutis olew kapten hra Cristian Grem, nägi läbi akna, et nimetud tüürimees laewa serwa jäääst puhastada tahtis ja hoiatas teda, seda mitte teha, sest et laewa laed oliwad puuwilla pallid ka jääs oliwad ja see jäe tõttu wäga hädaohtlik on. Selle peale waatamata hakkas tüürimees umbes tunni aja pärast jällegi jääd ärarajuma, libises aga üle laewa serwa ja kukkus wette. Ehk küll õnnetust kohe märgati, laew pööratud sai ja paat merde lasti, kust õnnetumale peasterõngas wisati, oli abiandmine wõimata, sest et ta juba allawajunud oli. Uppunu on 25 aastane, Taanimaalt pärinud ja oli seniajani purjelaewadega sõitnud ja alles 14 päewa eest „Nordsöeni" peale tulnud. Kapteni tunnistuse järel oli ta tubli meremees. Nooremele õnnetuale surma sai ta pruut, kes Fanö saare peal telegrahwi jaamas teenib, ilma ettewalmistamata järsku teada, mille läbi lugu weel koledamaks läheb.

Uuemad sõnumid.

Saarbrückenis oli 15. januaril mäelaewanduses hirmus õnnetus, gaaside plahwatuse läbi. Ligi 400 mäe-tööjat on mäe alla maetud. Kunni seiasaadik on 100 surnut wäljatoodud. Õnnetus läks seda suuremaks, sest et plahwatuse järel kohe tuli lahti läks, mis peastmise tööd wõimatumaks tegi.

Riiast. Bergi kaubamaja keldrist, kust hiljuti sõjariistade ja lõhkematerjali laager leiti, leiti weel 10000 mauseri-padrunid, 4 püssi laadi, wõltsitud passi lehta ja kaks koormat keelatud kirjandust.

— **Riia lahes**, Dubbleni ja Karlsbade wahel ajas 15. januaril kell 6 õhtu lahtine jääpank 14 kalameest merde. Kell 8 sõitis õhtuse komitee jäälõhkuja ja weel üks aurulaew wälja, et õnnetumaid peasta. Et ilm selge on, siis on lootust neid leida. Merekaldatele tehakse igal pool tulesid et laewadele märku anda.

Windawist. Traadita telegrahwi jaam on walmis, telegrammide saatmine Tallinna ja Libawisse läheb korralikult.

Libawist. Wäljasõitnud miinilaewastik pööras suure külma pärast jälle tagasi.

Dwinskist. 20 aastane David Jeruhimowitsh, kelle hoone peale kaks pommidega leiti, mõisteti kaheks aastaks wangi.

Nowgorodist. Siia jõudis Wiborgi polgu ülem, Saksa Keisri adjutant kindral Jacoby, et polgule Püha Georgi lipu saamiseks õnnesoowida. Lipp sai Wiborgi polgule Mukdeni ja Hantalini kõnestee lahingute eest antud.

Jaroslawist. Politsei leidis sotsialdemokratlaste sala trükikoja üles, just kui proklamatsionisi walimiste tarbeks trükiti. Mitu isikut sai wangi wõetud, ja 8 puuda trükitähti ja proklamatsionid saiwad ära widud.

Kasanist. Oktobristide ühisus määras prof. Kapustini saadikute kandidatiks, monarhistlased ülikooli rentmeistri Solowjewi ja prof. Saleski.

Smolenskis sai ühel oktobristide koosolekul keegi pahem poolne kõneleja tagawasti wälja wilistatud. Selle peale wõitjameeste kandidatid ülesseatud.

Tshernigowist. Konopos leiti salatrükikoda üles. 4 töölist wõeti töö juurest kinni. Trükitähed ja muu tarwitus, kui ka üks rewolwer langes politsei pesse.

Zetinjest. Radulowitshi ministerium astus ametist ära.

Londonist. Ristleja „Diademi" kapten telegrahweerib admiraliteedile Kolombost, et tema merel Põhja-Saksa Lloydi aurulaewa „Seidlitsi" põlemas leidnud; laewa esimene osa on põlenud, reisijad ja post peastetud.

Brjanskist. Waksali lähedal tapsiwad kolm tundmata isikut pristaw Radolski ära ja kadusiwad; kuulid tungisiwad Radolski kehast ja lähedal olewast uksest läbi ning haawasiwad ühe reisija.

Peterburist. Tööliste wolinikkude walimine: 8 Kiiewi wabrikus waliti 10, Tsherkaski maakonnas — 10; maakonnas ilmusiwad 4237 walijast — 132; Poltawa 5 wabrikus waliti — 5, Belostoki 11 wabrikus — 78 walijameest, neist 40 rahwameelsed. Bendini maakonna 24 wabrikus walimisi ei olnud.

Krementshugist. Krjukowis ja maakonnas wõeti sõjaseisukord ära ja jäeti kuue kuu peale erakorraline walwusekord.

Lodsist. Seitsmepäewase wahe aja järele jälle üks erakondline mõrtsukatöö: kahe tööliste salga wahel ettetulnud tulewahetusel tapeti 1 ja haawati teist.

Miitawist. Sõjakohus mõistis ühe-sa isikut, kes sots.-demokratide komitee mõnel sõjariistu oliwad ära wõtnud, ühe kolmeks aastaks kindlusse-wangi, kolm — neljaks kuuks ja teised — wabaks.

Plotskist. Nagu „Plotshanin" teatab, olewat Rõbinski linna kassas suur raharaiskamine awalikuks tulnud: kassahoidja põgenenud 12.000 rublaga Saksamaale.

Lodsist. Wäljakohtu otsuse järel lasti Bendinis 3 ja Petrokowis 2 röõwlit maha.

Kamenets-podolskist. Talurahwa põllupank ostab Balti maakonnas suure Jurjewitshi mõisa (12.000 dessatini) ära.

Jalgrattaid

kõige suurema wäljawalikus soowitab
Axel Musso
Pika uulitsal.

Kaine peiomees

sulane,

heade tunnistustega, wõib kohta saada
Georg Stude juures Pika uulitsal nr. 16.

Maja,

suurema krundiga, wähese sisemaksuga
soowitakse osta.
Teatused palutakse selle lehe toimetusesse.

Minu

hinnakirjad
1907.

pakuwad täielist ehk ja hästi idanewat ajawilja, lille, rohu ja metspuu seemneid, peale selle suuri wiljapuid ja wiljapõesaid, spargli ja maasikataimi, puiestiku-, seina-, kuski- ja rida-puid, aia ja wäänpõesaid, mitmesugused ilusaid männa, roosipuid, georginisid, lehetaimi, imortellisid, aia tööriistu, puuwaha, ning söönika pulbrit. Nõudmiste peale saawad neid hinnakirjad minult ilma hinnata nõudjale kätte saadetud. Ka „Nooruse“ toimetusest on neid saada.

J. Daugull,
kunsti ja kaubaaednik, seemnekauplus Jurjewis — Tartus.

Müüa,

üks poleeti kast idigi asjadega, üks magamise raam, leiwakünа ja muud sellesarnased asjad. Suure Rosenkrantsi uul. nr. 8 kr. 9.

Omaniku äraolelu pärast

müüakse,

Tammiku wallas olew „Hansu“ talu ära kaupa tehakse, sealsamas. Lähemad teated selle lehe talitusest.

Kõige parem rohi
köha ja rinnahaiguse
wastu

„Anker ukropi wesi.“
Kergitab ewade wanemad haiguste arstimiseks, ja on magusa, lahked mõtemad seda tõstmisega [illegible]

„Anker kongo pillid.“
[illegible]

Keemilalik arstirohu-wabrik
F. Ad. Richter & Co. Rudolstadtis.
Jaoskond Wenemaal: С. Петербургъ, Николаевская ул. № 16. Asetäitja Eestimaal **J. A. Wiedner**
Tallinnas, Wiru uulitsal nr. 16.

Saada igast aptegist ja rohukauplusest. Pruukimise õpetus saadetakse nõudjale hinnata kätte.

R. Reichmann'i kauplus.
Pika uulitsal № 18.

soowitab omast **suurest kogust**

Saapaid	Särka	Kõiksugu kujutud töösi
Galossisid	Püksa	Kamsonisi
Kübaraid	Kraesi	Trakslsi
Mütsisi	Mansetta	Kirjataskusi
Kraewarjajaid	Kindaid	Rahakotisi
Kaelarätikuid	Sokkisi	Sallisi
jne.	jne	jne.

Slipsusi suures wälja walikus.

Maksuwõimetumaks jäenud Ernst Siebert'i konkursi walitsus

annab sellega teada, et Tallinna ringkonna kohtu otsuse järel, 28. now. 1906 a. ülemal nimetud konkursi walitsuse liikmeteks on: Presidendiks wannutatud adwokat **M o r i tz R o s e n b a u m**, kuratoriteks wannutatud adwokat **M. H i r s ch** ja kaupmees **P. S ch i f f e r**, ja et konkursi walitsuse koosolekud **igal reedel** õhtu kell 7—8 presidendi kuntoris (Ratasklaewu uulitsal, Plast reri majas) on kus maksuwõimetumaks jäenud kõlgniku asjus [illegible].

Открыта подписка на 1907 годъ
на иллюстрированный еженедѣльный журналъ

ВОКРУГЪ СВѢТА.

Въ теченіе года подписчики получатъ:

50 №№ ХУДОЖЕСТВЕННО-ЛИТЕРАТУРНАГО ЖУРНАЛА.
[illegible] Біографіи выдающихся дѣятелей ... Вопросы и отвѣты ... Шарады ... Иллюстраціи ... Портреты, 1.000 отдѣльныхъ текста.

Въ качествѣ преміи подписчикамъ „Вокругъ Свѣта“ будетъ дано

РѢДКОЕ ПО БОГАТСТВУ И РАЗНООБРАЗІЮ
БЕЗПЛАТНОЕ ПРИЛОЖЕНІЕ ИЛЛЮСТРИРОВАННОЕ

12 КНИГЪ (до 2.500 странъ) СОБРАНІЕ СОЧИНЕНІЙ извѣстнаго американскаго писателя-юмориста, блестящаго разсказчика, тонкаго наблюдателя человѣческой природы

МАРКА ТВЭНА,

произведеніями котораго ЗАЧИТЫВАЮТСЯ юноши и взрослые Стараго и Новаго свѣта.
[illegible]
ВЪ ОТДѢЛЬНОЙ ПРОДАЖѢ НАЗВАННЫЕ КНИГИ СТОЯТЪ 9 руб.

12 ВЫПУСК. **ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКІЙ СЛОВАРЬ.**
ПОЛНАЯ ИЛЛЮСТРИРОВАННАЯ ЭНЦИКЛОПЕДІЯ РЕАЛЬНЫХЪ ЗНАНІЙ.
Необходимая настольная книга для всѣхъ и каждаго, дающая разъясненія непонятныхъ словъ и выраженій, встрѣчающихся при чтеніи газетъ, журналовъ и книгъ во всѣхъ отдѣлахъ научнаго знанія, общественной жизни и домашняго быта.

Кромѣ того, съ приплатою ОДНОГО РУБЛЯ подписчики «Вокругъ Свѣта» получатъ полное ИЛЛЮСТРИРОВАННОЕ изданіе хорошо извѣстнаго русской читающей публикѣ ПРОИЗВЕДЕНІЯ **В. М. ДОРОШЕВИЧА**
САХАЛИНЪ, стоющаго въ отдѣльной продажѣ 3 руб. 50 к.
«Сахалинъ» будетъ данъ подписчикамъ въ теченіе перваго полугодія безъ выпусками.

Цѣна на годъ безъ книги В. М. Дорошевича «САХАЛИНЪ» съ пересылкой и доставкой **4 р.**	Цѣна на годъ съ книгою В. М. Дорошевича «САХАЛИНЪ» съ пересылкой и доставкой **5 р.**

Разсрочка: при подпискѣ 2 р., къ 1 апрѣля 2 р., къ 1 іюля 1 р.
Адресъ конторы редакціи: Москва, Петровка, д. Матвѣевой
Въ контору журнала „Вокругъ Свѣта“.

Ajalehe

„Noorus'e“

tellimine 1907 a. peale on alganud ja saawad tellijad tellimise päewast arwatud selleaasta numbrid **hinnata.**

Ajaleht „Noorus“ ilmub 1907 a korralikult edasi

„Noorusel“ on päewalehe luba, laialise programmiga, ja kui jõud lubab, tahab „Noorus“ seda luba ka toguni laialdasel mõõdul tarwitada. **„Nooruse“** siht on „Rahu kosutab, waen kaotab,“ ja selles sihis tahab „Noorus“ eesolewal aastal edasi sammuda. „Noorus“ pole ühegi fraktsiooni häälekandja, ei kaitse ühegi klassi kasusid iseäralisest.

„Nooruse“ siht on ainult Eestirahwa parem tulewik, see on majanduslise ja waimlise elu edendamine ja selleks tahab ta iseseiswalt, ilma ühegi wälimise mõjuta töötada, mitte idealisti, ega kärielaamata aatrib rahwale päähe tuupida, mida mõned parteilised ärilehed nii suure suuga ilma põhjuseta.

Ilukirjanduse osas raneb „Noorus“ rõhku ainult paremate tõlgete, kui ka algupäraliste juttude peale.

Tulewase aasta jooksul ilmuwad „Nooruse jutulisas“ mida lugijatele üks kord nädalas hinnata kaasa antakse, mitme Eesti noorema, kui ka wanemate kirjanikkude algupäralised jutud, kui ka kuulsamate wäljamaa kirjanikkude kuulsamad tööde tõlked.

Ka rahwa majanduse ja hariduse tõstwate tööde peale tahab „Noorus“ iseäralist rõhku panna ja selleks ilmuwad aasta jooksul, peale kui ka lisalehes hulk teaduslisi töösid.

Algupäralistest juttudest olgu iseäranis nimetada: „Wärwilised mehed“ ja „Salme.“ Esimene kujutab praeguse aja wooluse, teine on roman Eesti muinasajast ja Rootsi pealinna Sigtuna ärapõletamisest. Siis weel „Fata Morgana“ jne.

Kaasandeks saawad „Nooruse“ lugijad 1907 a. suure adresskalendri, seinakalendri ja lisalehtedest raamatu, mis ühe hinna juba wälja teeb. Kui wähegi wõimalik, saame ka lugijatele mineewal aastal lubatud kaasanded saatma, mis mineewal aastal ettenägemata põhjuste pärast mitte trükki ei saanud minna.

„Noorus“ saab tulewal aastal lugijatele, kui jõud lubab, weel rohkem kaasandeid andma, kui eespool lubatud on.

„Nooruse“ tellimise hind on 1907 a järgmine:

Postiga:				Postita:			
aastas	3 rbl.	—	kop.	aastas	2 rbl.	50	kop.
½	1 „	60	„	½	1 „	30	„
¼	— „	85	„	¼	— „	65	„
kuus	— „	30	„	kuus	— „	25	„

Toimetuse adres: „Nooruse“ toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ ред. газ. „Noorus“ Ревель.

Austusega

„Noorus'e“ talitus.

Tööriistade { kapisti, kastisti, kaartisti

Kaartisi wäljasaagimise tarwitustega müüb odawalt
Joh. M. Kruus.

Campanjer Limonadid

(ilma Aeterita ja Essenzita)

Citronen
Apfelsinen
Kirschen
Himbeeren
Vanille
Kronsbeeren
jne.

10 kop. pudel

wiinakauplusest ja wirtspoodidest saada.

Tulebhästi selle peale waadata, et pudeli peal õige silt on.

Kontor Tõnismäel nr. 18. Telephon nr. 113

Kokenhofi
auru õllewabrik

Riias 1901. a. suure kuldse medaljega austatud.
Parijis 1905. a. esimese auhinna — suure kuldse medaljega kroonitud

Õllesadu, Dunkri uul. nr. 4.
Karkmuti m.,

soowitab austatud tarwitajatele Tallinnas ja ümbruskonnas oma, hr. Dettoffi keemia bakterioloogiatiku katse-asutuse ülewaatuse all seiswaid, wäga

häid õllesid:

Pilsent, Sas fer, Laager	heledad õlled.	Porter, Münchent, Lana	tumedad õlled.

Destilleeritud weest mineralweesid ja limonadisid.

Oma mineral wete-wabrikus on mul soowitada kõige paremat limonadi, kwassi, puuwilja-wett (kwassi), seltressi, soodawett. — Peale minu õlleladu müüwad Kokenhofi õlut ja ja wõttawad tellimisi wastu järgmised müütakauplused: **Sehrbalts**, Wiru uul. nr. 15 ja Suurel Tartu maanteel nr. 18. **Rodega Espanola, Ferberg, Marquard, Joberg, Sierlath, Meisnerk, Kaarmann, Burschmann**. Narwa maant. nr. 20, wiinapood Tatarski uul. Schlisky m., Hotel France Kabrimatis. Õllepoed Suurel Tartu maanteel nr. 35 ja Suurel Roosikr. uul. nr. 1. peale selle kõik wõõrastemajad, klubid, seltsid, puhwetid ja trahterid.

Mineralweed, limonadid ja seltress saiwad Tallinna näitusel **hõbe-auraha.**

Auupaklikult

Ludwig Lange.

Kõnetraat nr. 251.

Wene-Amerika seltsi
gummiasjade wabriku

kalossisi

suures wäljawalikus on odawate hindadega saada.

R. Reichmann'i
juures, **Tallinnas, Pika uulitsal nr. 18/25**

Eestimaa mõisnikude mõisade kredit-ühisuse walitsus annab sellega teada, et:

1. 4½ % ülesüteldawad obligationid ühes kupongidega:

Nr. 3414 Täfrel 23, märtsi kuu 10 p. 1873 a. suur 100 rbl. kirjutud Hindrek Kommerti nime peale Pallist.
„ 3461 Uddrich 236, märtsi kuu 10 p. 1873 a. suur 200 rbl.
„ 3463 Undel 317, „ „ 10 „ 1873 a. „ 200 „
„ 8062 Moddders 234, „ „ 10 „ 1880 a. „ 200 „
„ 12364 Kaltenbrun 391, septemb. k. 10 „ 1896 a. „ 100 „ kirjutud Adam Reifigi nime peale Waiknalt.
„ 1519 Sitz 176, märtsi kuu 10 „ 1871 a. „ 100 „
„ 2716 Pöddrang 123, „ „ 10 „ 1872 a. „ 100 „ kirjutud Maria Siggurit (Sikori) nime peale Tallinnast.
Nr. 7094 Kaltenborn Uddewa 222, märtsi k. 10 p. 1879 a. suur 100 rbl kirjutud Katta Sigguri nime peale Tallinnast.
„ 2811 Ahdwa 160, märtsi k. 10 p. 1872 a. suur 200 rbl kirjutud Mart Peitungi nime peale Kurnalt.
„ 1372 Werder Padenorm 564, sept. kuu 10 p. 1870 a. suur 200 rbl. kirjutud Jüri Wadami nime peale Kaltenbrunist.

2. 4½ % ülesüteldawad obligationid ilma kupongideta.

Nr. 23289 Türpsal 65, sept. kuu 10 p. 1859 a. suur 200 rbl. kirjutud Hans Reifigi nime peale Lohde (Kolowere)
„ 28280 Hafick 178, sept. kuu 10 p. 1860 a. suur 100 rbl. kirjutud Detlof'i nime peale Tillowäljalt.

kustutud on ja selleks kuulutatud saawad, ja peawad igamees, kellel mõnesugusel seaduse põhjal nõudmist ülemal nimetatud obligationide kohta on, neid kuni **10 januarini 1908**. a. seaduslikus wormis Eestimaa mõisnikute mõisade kredit-ühisuse walitsusele teada andma. Wastasel korral korral saawad obligationid kustutud ja tühjaks tunnistatud ja praegustele omanikudele wälja antud.

Tallinnas, kredit-ühisus 5 januaril 1907 a. nr. **63.**
Preisident **J. Hagemeister.**
Sekretär **Fr. Mohrenschildt.**

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1907 годъ
на двухнедѣльный журналъ
для дѣтей СТАРШАГО (12—15 лѣтъ) возраста

ДРУГЪ ДѢТЕЙ

ПРОГРАММА ЖУРНАЛА: 1. Разсказы. 2. Изъ прошлаго. 3. Кругомъ свѣта. 4. Изъ природы. 5. Очерки современной жизни. 6. Въ часы досуга. 7. Смѣсь.

Подписчики въ 1907 г. получатъ:

24 КНИЖКИ ЖУРНАЛА, каждая въ объемѣ отъ 4 до 6 печатныхъ листовъ, со множествомъ рисунковъ.

12 портретовъ на альбомной бумагѣ „СВѢТОЧИ НАУКИ“.

6 КАРТИНЪ-СНИМКОВЪ съ выдающихся произведеній знаменитыхъ русскихъ художниковъ. **6** КАРТИНЪ-СНИМКОВЪ съ выдающихся произведеній знаменитыхъ иностранныхъ художниковъ.
Даны будутъ въ видѣ альбома въ бумажной папкѣ.

Кромѣ того, подписчики „Друга Дѣтей“ въ 1907 г. получатъ:

10 полезныхъ въ семьѣ и школѣ **ПРЕМІЙ-ПОДАРКОВЪ:**

1. Иллюстрированный настольный календарь-записная книжка, съ справочными свѣдѣніями и указаніями.
2. Юный артистъ-режиссеръ, руководство къ постановкѣ домашнихъ спектаклей, исполненію ролей, гриму и т. д.
3. Какъ самому устроить волшебный фонарь, приспособленія къ нему, свѣтовыя картины и т. д.
4. Юный химикъ, простѣйшіе опыты.
5. Юный астрономъ, наблюденія неба, луны, звѣздъ и т. д.
6. Юный чертежникъ.
7. Юный путешественникъ, путеводитель по замѣчательнымъ городамъ и живописнѣйшимъ мѣстностямъ Россіи.
8. Гигіена, какъ работать, отдыхать и развлекаться безъ вреда для своего здоровья.
9. Спутникъ дачника, лѣтнія развлеченія.
10. Зимніе вечера, зимнія развлеченія.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА	ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА:	ПОДПИСНАЯ ЦѢНА
5 р. съ пересылкой и доставкой на годъ	при подпискѣ 2 р., къ 1 апрѣля 2 р. и къ 1 іюля 1 р. Объявленія принимаются съ платой 30 к. за строку петита позади текста. АДРЕСЪ РЕДАКЦІИ: Москва, Пятницкая ул. д. Т-ва И. Д. Сытина.	3 р. съ пересылкой и доставкой на ½ года.

Издатель И. Д. Сытинъ. Редакторъ И. В. Тулуповъ.

Põllutöö-masinaid

ja riistu,

nagu: **rehepeksu-ja häksli masinaid, hobusewärkisid, sahku, äkkeid,** x x mis kui ka x x **kunsti-weskikiwisid ja materjali kunsti weskikiwide tarwis ja Jonsdorfi weskiwisi** soowitab

F. H. Maultzsch,
Tallinnas, endise Suure turu ääres, apteki wastas.

Fr. Waldmanni
willakraasimise ja kedramise wabrik
Tallinnas, Jukkentalis, Klemiste wäe all

Teeb nagu ennegi willakraasimise ja edramise tööd.

Hinnad odawad.